

172844

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN
RESİM DERSİ BAŞARI DÜZEYİ VE İLGİLERİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Engin GÜNEY**

**Danışman
Doç. Gülten İMAMOĞLU**

SAMSUN 2006

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma, jürimiz tarafından 24/ 01/2006 tarihinde yapılan sınav ile
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul
edilmiştir.

Başkan : Prof. Sevgi KOYUNCU

:

Üye : Doç. Gülten İMAMOĞLU

:

Üye : Yrd.Doç. Dr. Kasım KIROĞLU :

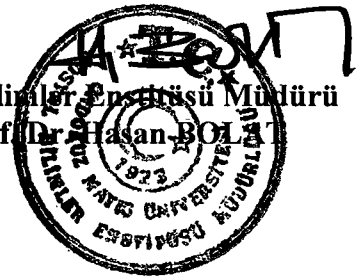
:

ONAY :

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu
onaylarım.

30.01.2006

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Hasan BOLCA

ÖNSÖZ

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte, oluşturulmaya çalışılan eğitim sisteminin geleceği, bu alanında yapılacak yenilik ve değişikliklere bağlıydı. Günümüzde ise yapılan değişikliklerin yeterli olmadığı herkes tarafından bilinmektedir. Türkiye’ de sanat eğitiminin, genel eğitim sisteminden, ders programlarından, okulların fiziki yapılarından, okul idarecilerinin, öğrenci velilerinin tutum ve yaklaşımlarından kaynaklanan çok yönlü problemleri olduğu bilinmektedir.

Yaşadığımız bilim ve teknoloji çağında görülen hızlı değişim ve gelişimler toplumların yapısını da hızla değişime zorladığı, buna bağlı olarak da değişimin gerisinde kalmayan, ona yön veren, yapıcı, yaratıcı, araştırmacı bireyler yetiştirmeyi hedefleyen eğitim anlayışının önem kazandığı bilinmektedir.

Eğitimin en önemli amaçlarından biri olan; üretken, yapıcı ve yaratıcı bireylerin yetişmesini sağlama yolunda sanat eğitime büyük sorumluluklar yüklenmektedir. Sanat eğitiminin bireyi hayata hazırlayan yaratıcılık eğitimi olduğu düşünülürse insan eğitiminde bilimin tek başına yeterli olmadığı kabul edilebilir.

İnsan yaşamında bilgi, beceri ve davranış kazanımlarının en yoğun ve kalıcı etkiler bıraktığı dönemlerden biri, orta öğretim sürecini kapsayan dönemdir. Araştırmada, orta öğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyi ve ilgileri incelenmektedir. Bu gibi çalışmalar arttıkça sanat eğitimi daha sağlam temeller üzerinde gelişme ortamı bulabilecektir.

Araştırma sürecinin değişik evrelerinde yakın ilgilerini esirgemeyen, başta danışmanım Sn. Doç. Gülten İMAMOĞLU’na OMÜ Eğitim Fakültesi öğretim üyesi Sn. Prof. Sevgi Koyuncu’ya, Sn. Doç. Dr. Süleyman TARMAN’a, Sn. Yrd. Doç. Dr. Çağatay GÜVEN’e ve Sn. Yrd. Doç. Dr. Kasım Kıroğlu’na teşekkürü bir borç bilirim.

Engin GÜNEY

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ŞEMA VE TABLOLAR LİSTESİ.....	VIII
KISALTMALAR	XII
 BÖLÜM 1.....	 1
GİRİŞ.....	1
1.1 Sanat Eğitimi.....	1
1.1.1 Sanat Eğitiminin Tanımı.....	2
1.1.2 Sanat Eğitiminin Gerekliliği.....	3
1.1.3 Sanat Eğitiminin Amaçları.....	4
1.1.4 Sanat Eğitiminin İlkeleri ve İşlevleri.....	5
1.1.5 Sanat Eğitimi ve Kültür.....	7
1.1.6 Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık.....	8
1.2 Ortaöğretim Kurumlarında Resim Dersi.....	10
1.3. 15-18 Yaş Grubu Öğrencilerinin Gelişim Özellikleri.....	11
1.3.1 Bedensel Gelişim.....	12
1.3.2 Bilişsel Gelişim.....	12
1.3.3 Sosyal ve Duygusal Gelişim.....	13
1.3.4 Benlik Gelişimi.....	14
1.4 Problem Durumu.....	15
1.5 Problem.....	16
1.6 Alt Problemler.....	16
1.7 Amaç.....	18
1.8 Önem.....	19
1.9 Sınırlılıklar.....	19
1.10 Sayıtlar	20
1.11 Tanımlar.....	20
1.12 İlgili Araştırmalar.....	21

BÖLÜM 2.....	25
YÖNTEM.....	25
2.1 Evren ve Örneklem.....	25
2.2 Veri Toplama Teknikleri.....	26
2.3 Verilerin Analizi	27
 BÖLÜM 3.....	 28
BULGULAR VE YORUM.....	28
3.1 Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi Ve İlgilerini Belirlemede Öğrenci Faktörüne İlişkin Alt Problemler.....	28
3.1.1 Resim Dersinin Öğrenci Açısından Gereklik Derecesi Nedir?.....	29
3.1.2 Resim Dersi Öğrencilerin Beklentisi Doğrultusunda İşleniyor mu?.....	30
3.1.3 Resim Dersinden Alınan Notun Öğrencilerin Başarı Düzeylerine ve İlgilerine Etkisi Var mıdır?.....	33
3.1.4 Öğrencilerin Ders Haricinde Resme Olan İlgi Düzeyleri Nasıl?.....	34
3.2 Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi Ve İlgilerini Belirlemede Öğretmen Faktörüne İlişkin Alt Problemler.....	37
3.2.1 Öğretmenin Alanı ile İlgili Bilgi ve Deneyimi, Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeyleri ve İlgilerini Etkiliyor mu?.....	38
3.2.2 Öğretmenin Ders Dışındaki Sanat Faaliyetlerine İlgisinin, Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeylerine ve Derse Olan İlgilerine Etkisi Var mıdır?.....	40
3.2.3 Öğretmenin, Ders İşleme ve Öğrencilerin Başarı Düzeylerini Değerlendirme Yöntemleri, Öğrencinin Resim Dersi Başarı Düzeyini ve İlgilerini Etkiliyor mu?.....	42
3.3 Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Belirlemede Aile Ve Çevre Faktörüne İlişkin Alt Problemler.....	45
3.3.1 Ailenin Ekonomik Durumu, Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeyleri ve İlgilerini Etkiliyor mu?.....	45

3.3.2 Anne ve Babanın Öğrenim Düzeyi, Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeyleri ve İlgilerini Etkiliyor mu?.....	46
3.3.3 Yaşanılan Yer ve O Toplumun Sosyo-Kültürel Yapısı Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Etkiliyor mu?.....	47
3.4 Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Belirlemede Eğitim Sistemi Faktörüne İlişkin Alt Problemler.....	48
3.4.1 Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyleri ve İlgilerini Müfredat Programı Etkiliyor mu?.....	48
3.4.2 Sanat Eğitimine Ayrılan Süre Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeylerini ve İlgilerini Etkiliyor mu?.....	49
3.5 Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Belirlemede Okul Faktörüne İlişkin Alt Problemler	50
3.5.1 Okul İdarecilerinin Sanat Eğitimine Yaklaşımlarının Öğrencilerin Başarı Düzeyleri ve İlgileri ile İlişkisi Nedir?.....	50
3.5.2 Okulun Fiziki ve Ekonomik Durumu Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeyleri ve İlgilerini Etkiliyor mu?	51
BÖLÜM 4	54
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	54
4.1 Sonuç.....	54
4.2 Tartışma.....	57
4.3 Öneriler.....	75
ÖZET.....	78
ABSTRACT.....	79
KAYNAKÇA.....	80
EKLER.....	85

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

1. Araştırmanın Örneklemi Oluşturan Öğretmen ve Öğrencilerin Sayısı	26
2. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Ortaöğretim Öncesi Sanat Eğitimi Derslerinden Yeterli Kazanımları Edinip-Edinmediklerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı	28
3. Öğrencilerin Resim Dersi Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı	29
4. Öğrencilerin Resim Dersinin Hayata Katkısı Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı.....	30
5. Öğrencilerin, Resim Dersinin Beklentileri Doğrultusunda İşlenirliğine İlişkin Görüşler.....	30
6. Öğrencilerin Ne Tür Resim Yapmayı Sevdiklerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	31
7. Öğrencilerin Resim Yaparken En Çok Kullanmayı Sevdikleri Teknikleri Belirten Görüşlerin Dağılımı.....	32
8. Öğrencilerin Resim Dersinden Aldıkları Notun Başarı Ortalamalarını Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	33
9. Resim Dersinde Verilen Notların, Öğrenci ve Veliler Üzerindeki Etkisini Gösteren Dağılım.....	33

10. Öğrencilerin Ders Haricinde Resim Yapıp-Yapmadığına İlişkin Bilgi Dağılımı.....	34
11. Öğrencilerin Resim Yapmayı Mutluluk Verici Bulup Bulmadığına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	34
12. Öğrencilerin, Ünlü Ressamlara Ait Resimleri Görüp-Görmediklerine İlişkin Bilgilerin Dağılımı.....	35
13. Öğrencilerin Grup Olarak Resim Sergisi Gezip-Gezmediğine İlişkin Bilgiler.....	35
14. Öğrencilerin İnternet Aracılığı İle Sanatsal Kaynakları Araştırıp-Araştırmadığına İlişkin Bilgiler.....	35
15. Öğrencilerin Resim Yaptıkları Ortamların Rahat Olup-Olmadığına İlişkin Bilgiler.....	36
16. Öğrencilerin Öğretmenlere Yönelik Düşüncelerini Belirten Bilgiler.....	37
17. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin Görev Sürelerine Göre Dağılımı.....	38
18. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin Haftalık Girdikleri Ders Saatine Göre Dağılımları.....	39
19. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin, Egzersiz Dersi Verip-Vermediklerine İlişkin Bilgiler.....	39
20.Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin Yüksek Lisans Eğitimine İlişkin Bilgilerinin Dağılımı.....	40

21. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin Sanat ve Sanat Eğitimiyle İlgili Sempozyum, Panel, Konferans Gibi Etkinliklere Katılımına İlişkin Bilgiler.....	40
22. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin Sergi Faaliyetlerine İlişkin Bilgiler.....	41
23. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin, Öğrenci Başarı Düzeyini Değerlendirirken Ölçütlerini Gösteren Dağılım.....	42
24. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin, Resim Dersinin Verilen Hedeflere Ulaşma Sürecinde Gereklik Derecesine Yönelik Düşünceleri.....	43
25. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin İşledikleri Resim Dersinin Verimliliğine Yönelik Görüşler.....	44
26. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin, Velilerin Sanat Eğitimine Karşı Yaklaşımlarının Öğrenciler Üzerindeki Etkisini Görüp-Görmediklerine İlişkin Görüşler.....	44
27. Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Düzeyleri Dağılımı.....	45
28. Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Düzeyine İlişkin Bilgi Dağılımı.....	46
29. Öğrencilerin, Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Dağılımı.....	46
30. Öğrencilerinin Yaşadıkları Yerlere Göre Dağılımı.....	47
31. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin Ders Programında Yetersiz Buldukları Yerlere İlişkin Bilgilerin Dağılımı.....	48

32. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin, Dersle İlgili Ders Programını İnceleyip-İncelemediklerine İlişkin Bilgiler.....	49
33. Öğrencilerden Resim Dersinde Yapılması İstenen Konular İçin Verilen Sürenin Yeterli Olup-Olmadığına Dair Görüşlerin Dağılımı.....	49
34. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin Sanat Eğitimiyle İlgili Öğrencilerin Başarı Düzeyine Etki Eden Sorunlar Karşısında Okul Yöneticilerinin Ne Ölçüde Yardımcı Olduğunu Belirten Görüşlerin Dağılımı.....	50
35. Okullarda Resim Atölyeleri Olup-Olmadığına İlişkin Bilgilerin Dağılımı.....	51
36. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin, Bulundukları Okulda, Öğrencileriyle Verimli Ders İşleyebilecekleri Atölye Ortamının Olup-Olmadığına İlişkin Görüşler.....	51
37. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin Okullarındaki Demirbaş Malzemelerin Durumuna İlişkin Görüşleri.....	52
38. Okulların Koridor ve Sınıflarında Resim Panolarının Olup-Olmadığına İlişkin Bilgilerin Dağılımı.....	52
39. Öğrencilerin Panolara Asılan Resimleri İzleyip-İzlemediğine İlişkin Bilgiler.....	53

ŞEMA

1. Sanat Dalları.....	2

KISALTMALAR

A.Ş.	:	.....Anonim Şirketi
A.Ü	:	.....Ankara Üniversitesi
A.Ü.E.B.F.	:	.....Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
B.Ü	:	.....Bilkent Üniversitesi
Eğit.	:	..... Eğitim
Fak	:	..... Fakülte
Ltd.	:	.....Limited
Şti	:	.....Şirketi
S	:	.....Sayı
s	:	.....Sayfa
Md.	:	.....Madde
M.E.	:	.....Milli Eğitim
M.E.B.	:	.....Milli Eğitim Bakanlığı
T. E. D.	:	.....Türk Eğitim Dergisi
Yay.	:	.....Yayın

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1 Sanat Eğitimi

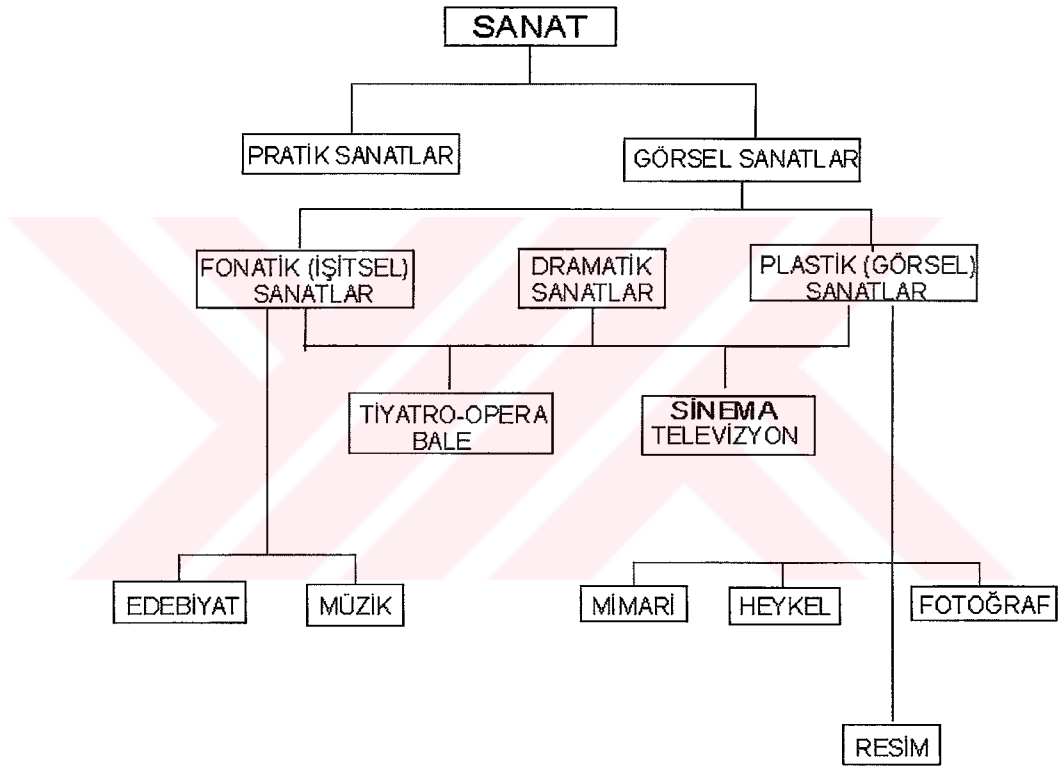
“Eğitim; kişide yaşantıları yoluyla istendik, davranış değişikliği oluşturma süreci olarak tanımlanmaktadır. İnsan, bedensel, fiziksel, ruhsal, dinsel, sanatsal, çevresel, vb. nitelikleriyle bir gelişim sürecindedir. Bu süreç eğitim ortamı ile gerçekleşir. Aile, okul, iş yeri, herçeşit yerleşim alanı, tüm kurum ve ortamlar, eğitim unsurlarındandır. Bu nedenle tüm bu unsurların amacına uygun oluşturulması birey ve toplum için zorunludur” (Bilhan, 1990: 31).

İnsanlığın yaşamını eğitim yoluyla geliştirdiği kabul edilen evrensel bir gerçekliktir. “Eğitim insanın bireysel, çevresel ve sosyal yönlerden başarıya ulaşmasında; barış, özgürlük, sosyal adalet ve evrensel bütünlük ideallerine erişmesinde temel araçtır. Ayrıca eğitim, toplumsal ve ekonomik kalkınmanın da itici bir gücü olarak tüm sektörleri etkilemektedir. Eğitim, insanın bireysel hedeflerine, yaşamsal sorumluluğuna, tüm yetenek ve yaratıcılık potansiyellerinin oluşmasına olanak sağlamaktadır. Bu nedenle eğitimde bireysel, ulusal ve küresel boyutlarda sürekli bir gelişim ve değişim sağlamak gereklidir” (Alkan, 2001: 397).

“Sanat eğitimi birçok insanın yorumladığı gibi bireylerin güzel resim yapması yoluyla onu ilerde sanatçı yapmayı amaçlamaz. Bu eğitim gençlerin yaratıcılık gücünü geliştirmeyi, karşılaştıkları sorunları yepyeni bir biçimde çözmeyi öğrenmelerini amaçlar. Erken yaşlardan başlayarak sanat eğitimi alan birey, yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü geliştirip estetik bir düzeye ulaşabilecek, iyiyi, doğruyu, güzeli seçme becerisini kazanacaktır” (Ersoy, 1993: 274). Bu bağlamda bilim ve teknolojinin yanında sanat sürecinden geçme koşulunun da kaçınılmaz olduğu görülmektedir. Bu nedenle günümüzde duyarlı, dengeli ve sağlıklı toplumun en önemli gereklerinden birinin de zamana uygun, geliştirilmiş sanat eğitimi olduğu düşünülebilir.

Sanat denilince sadece plastik sanatlar değil, fonetik, ritmik ve dramatik sanatları da içine alan oldukça geniş bir alan akla gelmektedir. Böyle olunca, sanatla ilgili eğitim faaliyetlerinin kapsamı içine yalnızca plastik sanatlar değil, sözünü ettiğimiz diğer dallar da girer. Sanat dalları aşağıdaki şemada gösterilmektedir.

Şema 1. Sanat Dalları

(Kılıçkan, 2002: 5)

1.1.1 Sanat Eğitiminin Tanımı

“Sanat eğitimi insanlara kendi yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak belirli sanatsal davranışlar kazandırma ya da insandan sanatsal davranışlarını kendi yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir” (Uçan, 2002: 3).

Balcı (1990:10) çeşitli estetiklerin, sanatın tanımını aşağıdaki gibi yaptıklarını belirtmiştir:

“Sanat anlatımdır.” B. CROCE

“Sanat anlamlı bir biçimdir.” C. BELL

“Sanat gerçeğin deha yoluyla özgür yorumlanmasıdır.” G. SEAILLES

“Sanat bilimin duygu şekline dönüşmüş bir türüdür.” H. POINCARÉ

“Sanat ne büsbütün toplumun ne de bireysel zevk ve hayal gücünün eseridir. Fakat her ikisinin de bu konuda payı vardır. Sanat doğaya eklenmiş bir insandır.” BACON

“Sanat eşyanın esrarlı özelliklerini duyulur hale getirme amacını güden bir yöntemdir.” TAINÉ

“Sanat dinleyen ve görende estetik bir zevk ve heyecan yaratan, gerçekliği sembolik uylaşımlı ve karşılıksız bir şekilde taklit ve ifade eden eser ve eylemlerdir.” SPENCER

1.1.2 Sanat Eğitiminin Gerekliliği

“İnsan, yapısı ve yaratılışı gereği sağlıklı, güvenli, dengeli, uyumlu, doyumlu ve mutlu yaşama; yaşamını en iyi biçimde sürdürme ve düzenleme, olabildiğince iyileştirme ve yetkinleştirme; bunun için gücünü (potansiyelini) ve yeteneklerini harekete geçirme, kullanma ve geliştirme; bu yolda gerekli her türlü fırsat ve olanaklardan yararlanma; kendini gerçekleştirme ve giderek kendini aşma gereksinimi içindedir” (Uçan, 2002: 2). Bu nedenle insanlar; tekdüze bir yaşamdan daha zengin bir yaşama ulaşmak, bireysel yaşamın kopmuşluğundan, yalnızlığından kurtulmak ve hayatı anlamlı kılmak için sanatsal faaliyetlere gereksinim duymaktadır.

İnsan ruhunun yüceltilmesi, insanın özgürleşmesi bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması, dengeli, çağdaş, duyarlı bir toplum oluşturulması için sanat eğitiminin gerekli olduğu düşünülebilir.

1.1.3 Sanat Eğitiminin Amaçları

“Çağdaş sanat eğitimi bugün bir zevk ve duygu eğitimi olmanın ve güzel biçimler yaratmayı amaçlamanın yanı sıra daha çok, yeni, atak, özgün, çağdaş düşünceler üretmeyi öngören bir yaratıcı zihinsel etkinlikler süreci olarak görülmektedir. Bugün sanat eğitimi bilimsel ve ussal temellere oturtulmaktadır. Amaç kendine güvenli, bağımsız ve yeteneklerini sonuna kadar kullanabilen, kendini yalnız bugüne değil yarına da hazırlayabilen, kendisiyle birlikte çevresini de yönlendirebilen, çevreye, topluma, saygı ve sorumluluk duyan, coşkulu fakat dengeli, akıllı ve duyarlı insanlar kazandırmaktır” (San, 1984: 16).

Türk Milli Eğitiminin genel amacına bakıldığında sanat eğitiminin amaçlarıyla bağdaştığı yönler görülmektedir. “Türk milletinin bütün fertlerini bilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milleti’ ne çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır” (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1995: 106).

Sanat eğitiminde mesele sadece sanatçı yetiştirmek olarak algılanmamalıdır. Sanat eğitimini alması gerekenlerin, toplumun tüm bireylerinden oluştuğu gözden kaçırıldığında, sanat eğitimi esas amaçlarından uzaklaşmaktadır. Sanat eğitimi rastlantısal olarak kimi yönelişleri, kimi becerileri ya da yetenekleri ortaya çıkarabilirse de, sanat eğitiminin temel amacı bunlar değil; hayatı değerli kılmak ve ondan zevk almayı sağlamak olarak nitelendirilebilir.

Sanat eğitimi yolu ile kişiliğin eğitilmesi, sanat eğitiminin amaçları içerisinde yer alır. Kişiliğin özgün bir yapıya bürünmesi, bağımsız düşünebilme ve karar verebilme yetisinin gelişmesine bağlıdır. Bu gelişimi sağlıklı olarak yaşayan her

birey, kendine güveni, kararlı olabilmeyi, paylaşmayı, çevresinde gerçekleşen olumsuzlukları en aza indirmeyi öğrenebilecektir. “Bunun içinde en geniş kapsamlı eğitim alanı olan okullarda sanat eğitimine gereken önem verilmelidir. Okullarda, gerek kuramsal alana ilişkin bilgiler bağlamında, gerekse uygulamalı çalışma alanlarında, eğitimci ile eğitilen birey arasında kurulacak doğru, anlamlı ilişkiler gelişimi yönlendirecek, hızlandıracaktır” (Kırıçoğlu, 1990: 53). Bu gelişim sürecinin en önemli amacı her insanda var olan yaratıcılık yetilerini yeteneğe dönüştürmek ve yaratıcılığı rastlantılara bırakmamaktır. Sanat eğitiminin amacı yalnızca üreten, yaratan sanatçı değil, genel anlamda güzeli arayan, estetik duyarlılık taşıyan insanlar yetiştirmektir denilebilir.

Uysal’ın (1995: web) makalesinde Read’in sanat eğitiminin amaçlarını şu şekilde maddelendirdiği görülmektedir:

- Tüm algı ve duyum tarzlarının doğal yoğunluk ve gücünü korumak,
- Çeşitli algı ve duyum tarzlarının birbiriyle ve çevresiyle bağlantısında uyum sağlamak,
- Duyguların anlaşılabilir, paylaşılabılır biçimde anlatımını sağlamak,
- Zihinsel yaşantıların anlaşılabilir biçimde anlatımını sağlamak (düşünce, duygu, duyum, sezgi). Bunların eğitilmesi, kişiliğin gelişmesine neden olacaktır.

1.1.4 Sanat Eğitiminin İlkeleri ve İşlevleri

Sanat ile insan yaşantısı arasında psikolojik ve davranışsal dengeleri sağlayan köklü bir ilişki–iletişim vardır. Fischer bu durumun son derece önemli bir faktör olduğunu aşağıdaki satırlarda şöyle dile getiriyor:

“Her şeyden önce şaşırtıcı bir olayı pek sıradan bir şey sayma eğiliminde olduğumuzu unutmayalım. Hem şaşırtıcı oluşu açıkça ortada bu olayın: milyonlarca kişi kitap okuyor, müzik dinliyor, tiyatroya gidiyor, sinemaya gidiyor. Neden? Oyalanmak, dinlenmek eğlenmek istiyorlar demek, soruyu pekiştirmekten öteye gitmez. İnsanın bir başkasının hayatına, sorunlarına gömülmesi, kendini bir resim bir müzik parçası ya da bir roman, oyun, film kişisiyle bir görmesi neden oyalayıcı,

dinlendirici, eğlendirici olsun? Neden böyle gerçeklik dışı olaylara yoğunlaşıp gerçekleşmiş gibi tepki gösterelim? Ne tuhaf anlaşılmaz eğlencedir bu? Eğer yetersiz bir yaşayıştan daha zengin bir yaşayışa, tehlikelerden uzak yaşantılara kaçmak istiyoruz dersek, o zaman yeni bir soru çıkıyor ortaya: yaşayışımız neden yeterli değil? Neden gerçekleşmemiş yaşamlarımızı başka görüntülerle, başka biçimlerle gerçekleştirmek istiyor, karanlık bir salonun aydınlatılmış sahnesinde yalnızca oyun olduğunu bildiğimiz bir şeye soluğumuz kesilircesine kapılıyoruz?” (Artut, 2001: 33).

İnsan ayrı bir birey olmakla yetinmiyor, kendisince özlem duyduğu hayal bile olsa o koşulları yaşamak istiyor. Çocukken oynadığımız oyunlara kendimizi ne denli kaptırdığımızı ve aldığımız hazzı hatırlarsak, bu duygunun insanın doğasında varıldığı ve yitirilmemesi gerektiği düşünülebilir.

“Sanat eğitiminde iki önemli ilke vardır. Bunlar: Kişisel ve insani değerler ilkesi ile sanatsal ve estetik sanatlar ilkesidir. Kişisel ve insani değerler ilkesi sadece yetenekli olan kişilere değil herkese sanat eğitimi düşüncesine dayanır. Bu ilkeye göre sanat eğitimcisi sınıfta yetenekli olan öğrencilerin değil, bütün öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmeyi amaçlar. Bunu yaparken öğrencilerin yetenek ve kişisel farklılıklarını, aile ve çevresini, sosyal kültürel ve ekonomik durumunu göz önünde bulundurur. Sanatsal ve estetik değerler ilkesi de ortaya çıkan ürünle ilgilidir. Bu ilkeye göre sanat eğitimi hangi yörede yapılıyorsa o yöredeki yaygın sanatsal uğraş, el sanatları dikkate alınmalı, malzeme seçimi de yörede bol bulunabilecek türden olmalıdır” (Türkdoğan, 1981: 12).

1.1.5 Sanat Eğitimi ve Kültür

“Yeryüzünde yaklaşık altı milyar insan yaşamaktadır. Bu insanların her biri diğerlerinden bio-sosyal ve kültürel yönlerden ayrı özellikler gösterirler. Bu gerçeğe eğitim bilimlerinde bireysel ayrılıklar denmektedir” (Başar, 2003: 123).

“Ulusların tarihi gelişme süreci içinde yarattığı, maddi ve manevi değerlere kültür diyoruz. Bu değerler: uygarlığın gerektiği bilim ve sanat dalları ile toplumun yaşamı için önem taşıyan, dil, din, duygu, düşünce, gelenek, ahlak, terbiye gibi kavramlardır. Kültür değerlerinin zamanla gelişmesi ve yücelmesi uygarlığın en önemli göstergesidir. Sanat da kültürün bir ürünü olduğuna göre, bu alanda yapılan her gelişme, uygarlığa doğru atılan bir adımdır. Sanat, insanları çirkinlikten kötülükten, ilkelikten kurtarır; iyiye, doğruya, güzele, yapıcılığa, yaratıcılığa, birleştiriciliğe ve sevgiye ulaştırır” (Kılıçkan, 2002: 18). Tarihte kalabilmenin, benliğimizi kaybetmeden, uygar bir toplum olarak varlığımızı sürdürebilmenin koşulunun sanat ve kültür olduğu bilinmektedir.

“Birçok değişik yapının birleşmesinden oluşan toplumsal sistem, birbirlerinin dinamikleri olma özelliği açısından kültürü dolayısıyla sanatı etki alanları içinde tutar. Bu bakımdan sanat ve sanat eğitimi; toplumsal kültürün yansımalarını içinde barındıran, ulusal bir kimlik yapısının somut unsurlarını içeren ve bunları geliştiren pratiklerin alanı olarak önemlidir” (Eker, 2002: 119). Okullarda verilecek sanat eğitimi, insan yaşantısının zenginleştirilmesi ve estetik düzeyinin yükseltilmesi ile alakalı olduğundan, kültürle bağlantısının kesilmemesi gerektiğini düşünülmektedir.

“Ülkemizin zengin kültürünün sanat eğitiminde kullanılmasıyla ilgili, çarpıcı bir örnek olarak 2–10 Mayıs 1992 tarihleri arasında ülkemizi ziyaret eden, Birmingham Güzel Sanatlar ve Tasarım Enstitüsü’nden Enstitü Dekanı Prof. Eddie PRICE ile Güzel Sanatlar ve Tasarım Eğitimi Anabilimdalı Başkanı Prof. Dr. John SWIFT’ in Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Bölümü’ndeki Sanat Eğitimi hakkında hazırladıkları raporda geçen şu satırlar ilginçtir: Gelecek nesillerin milli kimlikleri dikkate alındığında, resim öğretmenlerinin yetiştirilmesi için hazırlanan programlarda kendi kültürel tarihinizi ve kaynaklarınızı belirli oranda ve belirli aşamalarda kullanmanızı tavsiye ederiz.” (Uysal, 1996: web).

1.1.6 Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık

“Yaratıcılık, kavramının batı dillerindeki karşılığı ‘‘Kreativitaet, creativty’’ dir. Latince ‘‘creare’’ sözcüğünden gelir. Bu sözcük doğurmak, yaratmak, meydana getirmek anlamındadır” (San, 1985: 9).

“Yaratıcılığın genel bir tanımı şöyle yapılabilir: Bilinen şeylerden yepyeni bir şey çıkarmak, yeni özgün bir bileşime varmak, bir takım sorunlara yeni çözüm yolları bulmaktır. Einstein de, Picasso da yeni bilgiler, ürünler ortaya koyarken, biri yeni bir bilimsel kuram, diğeri ise yeni bir sanat okulu (ekol) geliştirdi. İkisinde de yaratıcılık yoktan ortaya çıkmadı; bilgi ve yaşantılara, deneyimlere dayalı olarak yeniye bilinmeyene, belirsizliğe doğru atılma yürekliliğinden doğdu” (San, 1985: 10–11). Bilimsel ve sanatsal gelişmelerde yaratıcı düşüncelerin katkısı bilinmektedir. Toplumların gelişmesi ve ülkelerin refah düzeyinin artmasında yaratıcı düşüncelerin etkisinin büyük olduğu söylenebilir.

“Sanat eğitimi, bireylerde var olan yaratıcı gücü geliştirme konusunda en etkin disiplindir. Eskiden olağanüstü bir güç olarak kabul edilen "yaratıcılık", sadece yetenekli insanlara özgü olarak değerlendirildi. Günümüz Türkiye'sinde de ne yazık ki hâlâ bu düşünceler hâkim olup resim dersi diye anılan sanat eğitimi dersleri "seçmeli ders" statüsüne düşürülerek, eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemiştir. Bu olumsuzluğun sonuçları ilerideki yıllarda daha belirgin olarak ortaya çıkacaktır” (Gel, web).

Sanat eğitimi ile öğrenci; aramaya, sormaya, denemeye, merak etmeye, sevk edilebilir. Yöntem her ne olursa olsun öğretmen müdahale eden değil, yönlendiren, organize eden ve değerlendirmeyi öğrenciyle birlikte yapan olursa yaratıcılık gelişimine yönelik bir eğitim anlayışından söz edilebilir. “Öğretmen merkezli öğretim metotları öğrenciyi pasifleştirdiği için öğrencilerin yaratıcılık gelişimlerini engellemektedir. Yaratıcılık için öğrenci merkezli öğretim metotlarının kullanılması gerekmektedir. Bazı öğrenciler bireysel çalışma ile yaratıcı başarıya ulaşırlarken bazı öğrenciler de grup çalışması ile bu başarıyı gösterirler. Bu nedenle, öğrencilere

hem bireysel hem de gruba yönelik öğretim metotları kullanılmalı ve alternatif öğretim metotları vererek onlara seçme şansı tanınmalıdır. Öğretmen yaratıcılığın gelişiminde çok önemli rol oynamaktadır” (Rıza, 1999: 49).

Halide (1989: 42) okul yıllarında yaratıcı düşünceyi geliştirmek için Torrance’nin önermiş olduğu 20 ilkedен bazılarını şöyle sıralamıştır.

- Çocukların çevreden gelen uyarılara duyarlılığını arttırma,
- Nesne ve düşünceleri becerili biçimde kullanmaya özendirme,
- Yeni görüşlere hoşgörü sağlama,
- Düşünceleri deneme çalışmalarına sokabilmek için olanaklar sağlama,
- Şaheserlerin yarattığı saygı ve korku (huşu) duygusunu giderme,
- Tedirgin edecek durum yaratma,
- Sınıfta yaratıcı hava egemenliğini sürdürme,
- Yaratıcı düşüncenin değerli olduğunu çocuğa öğretme,
- Salt eleştiri yerine yapıcı eleştiri geliştirme,
- Yeni yolları deneyebilecek yürekli öğretmenler yetiştirme.

Özden, (1997: 110-111) yaratıcılık özelliklerine sahip öğrencilerin tanınması için bazı kişilik özelliklerini şöyle belirlemiştir:

- Kendine güvenen, risk alan,
- Yüksek enerjili ve maceracı,
- Meraklı,
- Oynamayı seven, şakacı ve mizahçı,
- İdealist,
- Kendi başına olmayı seven,
- Artistik ve estetik ilgilere sahip,
- Yeniliklere düşkün, acayip, gizemli ve kompleks şeyleri seven,
- Düşünerek veya düşünmeden ani davranan.

Yıldırım da, (1998: 116) yaratıcılığı destekleyen sosyal koşullara şu örnekleri vermektedir:

- İşbirliği ve güven ortamı,
- Fikirlerin eyleme geçirilebildiği ortamlar,
- Herkesin fikrine değer verilmesi, statü veya yetkinin düşünce üretimine yansıtılamaması,
- Yeniliğe ve öğrenmeye destek,
- Farklılığa tahammül etme,
- Yanılgıya hoşgörü ile bakma,
- Takdir ve fark edilme, düşünceyi sahibine mal etme.

1.2 Ortaöğretim Kurumlarında Resim Dersi

Önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde bireylerin belirli bir plan ve programla amaçlı bir şekilde yetiştirilmesini sağlayan kurum okuldur. Okul bireyde istendik davranışları planlı eğitimle sağlayan ve bu amaçla kurulan bir kurumdur. Modern ve çağdaş bir toplumun yaratılması ancak okul aracılığıyla planlı ve programlı bir eğitimin verilmesi ile mümkün olacağı bilinmektedir.

Sanat eğitiminin; örgün eğitimde, okulöncesi eğitimden başlayarak ilköğretim, orta öğretim ve üniversite düzeyinden yaygın eğitime kadar bireylerin eğitilmesinde katkısı büyüktür.

Sanat eğitiminin en geniş uygulama alanını, ilk ve orta öğretim kademesindeki öğrenci kitlesi oluşturmaktadır. Bu araştırmamızda orta öğretim kurumlarındaki resim derslerini ele alınmıştır. “Doğru bir eğitim yaşantısından geçen, amaçları iyi tespit edilmiş sanat eğitimi alan birey dünyayı daha anlamlı yaşar, yaratıcı olmanın özgürlüğünü ve insan olmanın yüceliğini yaşar” (Baler, 1990: 93).

Öğrencilerin, çevreye karşı duyarlı, paylaşmasını bilen, duygu, düşünce ve eylemlerinde girişimci olabilen, yaratıcı, kendine güvenen insan olmasında, bu kurumlarda verilen resim dersinin büyük bir rolü olduğu bilinmektedir.

Bu bağlamda gelecek kaygısı olan orta öğretim öğrencilerine resim dersini sevdirmeye adına hiçbir emekten kaçınılmamalıdır. Sanat eğitimi ile kazandırılması gereken yetiler öğrencilere örgün eğitimde verilemezse daha sonraki hayatlarında öğrencinin hedeflenen sonuçlara ulaşmasının zor olacağı düşünülebilir.

1.3. Ortaöğretim Öğrencilerinin Gelişim Özellikleri

“15- 18 yaş gurubu öğrencileri; dünya olaylarını, çevresinde olup biteni yalnız somut değil soyut düşünceleri toplayıp, biriktirir, bunları kavramlaştırarak öğrenir. Bunu kendi yorumuyla dışa yansıtır. Hem kendi çalışmalarına, hem de başkalarının yapıtlarına karşı eleştirel davranışı gelişir. Çizimler artık sanatsal yaratma şeklini alır. Resimsel birçok sorun artık öğrenilerek çözülür” (Sanat ve Bilgi, web).

“Bu çağda her ergenin coşkusu tutumlarından kurtularak yetişkinlik davranışlarını benimsemeye başlaması; büyüyen ve yetişkinlikteki şeklini almaya başlayan bedenini kabul etmesini öğrenmesi; devimsel gelişimini hızlandırmak için beden eğitimine ve spora önem vermesi; kendi cinsinin yapması gerekli rollerini gerçekleştirmesi ve karşıt cinse karşı olumlu tutum takınması onlarla olan ilişkilerini olumlu yönde geliştirmesi; akran ve çalışma kümelerinde olumlu tutumlara sahip olarak üyelik ya da önderlik görevlerini yerine getirmeyi öğrenmesi; kişiliğinde, özellikle duygusal davranışlarında bağımsızlık kazanmaya başlaması ve geliştirmesi; ailenin ekonomik gelirlerine yardımcı olma ya da çalışması; kendini bir mesleğe doğru yöneltmesi kişisel bağımsızlığını kazanması; toplumun sorunlarına karşı çözücü bir tutum takınması; kendisine bir yaşam görüşü geliştirmesi gerekir” (Başaran, 1988: 41).

“Her bireyin fiziksel ve duygusal dünyası farklıdır: Boyu, kilosu, anlaması, algılaması, becerileri, ilgileri, yeteneği, insan ilişkileri, vb. Sanat eğitimi, bu farklılığıyla var olan bireyin düşünce ve kişiliğini yeniden örgüler. Böylece, bireyin yaratıcılığını ortaya çıkarır, topluma yeniden sunar” (Sağlam, 1998: 95). Böylesine

önemli işlevi olan sanat eğitiminin, başarıyla uygulanabilmesi için, orta öğretim öğrencilerinin gelişim özelliklerini, bu kurumlarda görev yapan eğitimcilerin bilmesi gerekir.

1.3.1 Bedensel Gelişme

“Ergenlik çağı, bireylerde bedensel ve psikolojik açıdan birçok temel değişikliklerin meydana geldiği ve genellikle 18 yaşına kadar devam eden bir dönemdir. Ortaöğretim öğrencileri bu çağın son kısmını yaşarlar. Hem kızlarda hem de erkeklerde büyüme belli bir sırayı takip eder, eller ve ayaklar ilk büyüyen organlardır. Daha sonra kollar, bacaklar ve sonra da beden gelişir. Bedensel gelişim sırasında kızlarda kas gelişimi erkeklere göre ikinci planda kalır. Erkeklerin ciğer ve kalbi, kızların ciğer ve kalbinden daha büyüktür. Kalp atış sayısı beden durgun haldeyken daha düşüktür ve kanın oksijen taşıma kapasitesi daha yüksektir. Bu nedenle ergenlik çağında erkekler kuvvet, hız ve bedensel dayanıklılık bakımından daha yüksek bir etkinlik gösterir” (Özyurt & Girgi, 2000: 39-40).

1.3.2 Bilişsel Gelişim

“Bu devrede zihinsel gelişim somut operasyonlardan soyut operasyonlara geçer. Soyut operasyonda çocuk yetişkinlerin dünyasına girmeye başlar soyut operasyonlar gelişirken bireyin kişilik yapısı, ahlak anlayışı ve kendini algılayışında temel değişiklikler yer alır.

Birey, tündengelim ve tümevarım akıl yürütme yollarını birlikte kullanır. Denenceler kurup olayları test ederek karşılaştığı problemleri çözebilir. Piaget’ e göre soyut işlemler döneminin özelliklerini kazanabilmesi için olgunlaşma ve ergenin çevresiyle etkileşimleri sonucu yaşantı kazanma gerekmektedir.

Öğretim, ergenin bilimsel yöntemi kullanmasını sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Soyut operasyonlara dayalı düşünce biçimi bireyin eğitimi başarıyla tamamlaması için gereklidir” (Özyurt & Girgi, 2000: 46).

1.3.3 Sosyal ve Duygusal Gelişim

“Bireyin bütün etkinlikleri, duyguları ile bulunur. Birey çevresiyle etkileşimi sırasında, az ya da çok, haz ve elem yönünde bir duygunun içindedir. Öğrencinin okuldaki etkinlikleriyle duyguları iç içe bulunur. Eğer öğrencinin öğrendikleri onun gereksinimlerini doyuruyorsa, onda haz yaratır; doyurmuyorsa, onda elem yaratır. Öğrencinin derslerindeki başarısı onun, haz içinde geleceğe doğru bakmasına; başarısızlıkları ise onun korkmasına, karamsar olmasına neden olur. Öğrenci ile öğretmen arasındaki ilişkilerin düzenlenmesinde, yaratılan duyguların büyük önemi vardır. Öğrencilerin ve öğretmenin birbirine karşı olan duyguları, sevmekten başlayarak, nefret etmeye kadar gidebilir. Bir sınıf içinde öğrencilerin birbirlerine karşı besledikleri duygular sınıfın öğrenme havasını iyileştirebilir ya da kötüleştirebilir tüm bu durumlar, öğrencinin öğrenmesini etkiler” (Başaran, 1998: 103).

“Duygusal gelişimde geçiş dönemidir. Kızlar güzel, erkekler yakışıklı olma tutkunudur. Kendilerine güvenirlere. Kimi zaman uyumlu kimi zaman inatçıdır. Eleştiricidirler ama eleştirilmekten hoşlanmazlar. Kişilik kazanma arayışı sürer. Yaşadıkları ortamdaki kararlara katılırlar. Haksızlıklara baş kaldırır. Coşkuları yüksektir. Duygulu, içten ve samimidirler. Çelişkili yaklaşımları 18 yaşlarında oturur. Özel yetenekleri belirginleşir. Resimleri çok farklıdır. 15 yaşlarında bazıları içgüdüsel ve duygusal, bazıları da gördükleri gibi resim yaparlar. Bu doğrudur sürmelidir. Görsel resim yapanlar resmi kurallarına eğilimlidirler. Karakalemle çalışmaktan korkarlar. Deneyip başardıklarında ise keyifle sürdürürler. Önceleri kararsızdırlar, karalama yaparlar. Doku, leke ve ışık konularına uzun sürede geçerler. Natürlü ve manzara daha kolaydır. 15 yaşlarında figüre zor geçerler. Hareketli figür ise en son konudur. 17 yaşlarında yaratıcılığın zirvesindedirler. Uzak-yakın kavramı, varlıkların oranları ile ilgili algılamaları geliştiği için rahatça ve uzun süre çalışabilirler. Tüm tedirginliklerin ve korkuların çalışarak aşıldığını anladıklarında ise hızlı bir gelişim görülür” (Sağlam, 1998: 9).

“Okulda başarılı olma, sevilen biri olma, herkesçe beğenilme, sporda ve etkinliklerde kendini gösterebilme gencin başlıca zevk kaynağıdır. İlk ergenlik

çağında karşılaşılan birçok duygusal sorunlar ortadan kalktığı için ergenlik çağının sonuna doğru genç oldukça mutludur. Kendi görüşünü, yeteneklerini olduğu gibi kabul edebilmeye yönelmiştir. Kendi benliğini bulmada ve yetişkinlerin ölçülerine ulaşmada oldukça gelişmiştir” (Başaran, 1998: 110-111).

“Maslow’a göre kendini gerçekleştirmiş bireylerde bulunması gereken bazı özellikler şu şekilde sıralanmıştır:

- Gerçeği olduğu gibi kabul ederler ve kolayca uyum sağlarlar.
- Kendilerini olduğu gibi kabul ederler.
- Başkalarını her yönüyle olduğu gibi kabul ederler.
- Yaşamın getirdiği olayları tam anlamıyla yaşarlar.
- Yaratıcıdır.
- İnsanlığa değer verirler ve onların sorunlarını ciddiye alırlar.
- Gerekğinde çok çalışır ve sorumluluklarının farkındadırlar.
- Dürüst bir kişilik yapıları vardır, içlerinden geldiği gibi davranırlar.
- İnsanlarla güçlü iletişim kurarlar ve herkese karşı sevgi, saygı duyarlar.
- Savunucu değildirler.
- Yapılan eleştirileri olgunlukla karşılarlar.” (Özyurt & Girgi, 2000: 56).

1.3.4 Benlik Gelişimi

“Benlik kuramcıları, insan doğasının sürekli mutluluk aradığına insanın kendisi ve doğasıyla uyum içinde yaşamak için biliçli olarak seçimler yaptığına inanır. Yaşamdan doyum sağlamanın insanın içinde doğuştan var olduğuna inanırlar. Davranış bilimcilerine göre birey son derece karmaşık organizmadır ve kendi kaderi üzerinde kendisinin karar verme gücü vardır. Birey, iyiye gitme, gelişme ve mutluluğa ulaşma yönünde kararlar verir” (Özyurt & Girgi, 2000: 52).

“Birey ergenlik çağında “Ben kimim?” sorusuna cevap aramaya başlar. Ergenlik çağında gelişmekte olan bireyin kendi benliğini bulması ve tanımlaması, benlik gelişiminin en önemli basamağını oluşturur. Erikson bu aşamada bireyin hızlı

fizyolojik değişmeler gösterdiğini ve gelecekteki eğitimi, mesleki kariyerini, benliğini oluşturma çabası içinde olduğunu ifade eder. Ergenlik dönemi değişme, gelişme ve olgunlaşma aşamasıdır”.

Erikson’un kuramını temel alarak araştırmalarını sürdüren James Marcia benliği şu boyutlar içinde değerlendirir.

- İçseldir.
- Birey tarafından yapılandırılır.
- Dinamiktir.
- Bireyin yeteneklerini, inançlarını ve her alandaki yaşantılarını kapsar.

“Marcia’ya göre bu yapı ne kadar iyi gelişirse, birey kendi özelliklerinin ve bireyselliğinin okadar farkında olur ve zayıf taraflarını o kadar iyi görür. Bunun sonucu olarak da gerçekçi bir benlik anlayışına ulaşır” (Özyurt & Girgi, 2000: 53).

1.4 Problem Durumu

Ortaöğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyleri ve ilgilerinin nasıl olduğunu incelerken, öncelikle buna etki eden faktörlerin belirlenmesi, araştırmamızın problem ve alt problemlerini belirlemede yol gösterici olacaktır.

Ortaöğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeylerini ve ilgilerini etkileyen faktörleri genel olarak şu şekilde sıralayabiliriz:

Öğrenci faktörü:

- Resim dersinin öğrenci gözündeki gereklilik derecesi,
- Öğrencilerin resim dersinden beklentileri,
- Resim dersinden alınan notun önemi,
- Öğrencilerin ders haricinde resme olan ilgi düzeyleri,

Eğitimci faktörü:

- Öğretmenin, ders işleme ve öğrencilerin başarı düzeylerini değerlendirme yöntemleri,
- Öğretmenin alanı ile ilgili bilgi ve deneyimi,
- Öğretmenin ders dışında ki sanat faaliyetlerine ilgisi,

Aile ve çevre faktörü:

- Ailenin ekonomik durumu,
- Anne ve babanın öğrenim düzeyi,
- Yaşanılan yer ve o yerin sosyo-kültürel yapısı,

Eğitim sistemi faktörü

- Müfredat programı,
- Sanat eğitime ayrılan süre,

Okul faktörü

- Okul idarecilerinin sanat eğitime yaklaşımları,
- Eğitim – öğretimin gerçekleştirildiği fiziki çevre.

1.5 Problem

Ortaöğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyleri ile ilgilerini, öğrenci, eğitimci, aile ve çevre, eğitim sistemi, fiziki mekan gibi faktörler nasıl etkilemektedir?

1.6 Alt Problemler

1. Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Belirlemede Öğrenci Faktörüne İlişkin Alt Problemler:

- 1.a) Resim dersinin öğrenci açısından gereklilik derecesi nedir?
- 1.b) Resim dersi öğrencilerin beklentileri doğrultusunda işleniyor mu?

1.c) Resim dersinden alınan notun öğrencilerin başarı düzeylerine ve ilgilerine etkisi var mıdır?

1.d) Öğrencilerin ders haricinde resme olan ilgi düzeyleri nasıl?

2. Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Belirlemede Öğretmen Faktörüne İlişkin Alt Problemler:

2.a) Öğretmenin alanı ile ilgili bilgi ve deneyimi öğrencilerin resim dersi başarı düzeyleri ve ilgilerini etkiliyor mu?

2.b) Öğretmenin ders dışındaki sanat faaliyetlerine ilgisinin, öğrencilerin resim dersi başarı düzeylerine ve derse olan ilgilerine etkisi var mıdır?

2.c) Öğretmenin, ders işleme ve öğrencilerin başarı düzeylerini değerlendirme yöntemleri öğrencilerin resim dersi başarı düzeyleri ve ilgilerini etkiliyor mu?

3. Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Belirlemede Aile ve Çevre Faktörüne İlişkin Alt Problemler:

3.a) Ailenin ekonomik durumu, öğrencilerin resim dersi başarı düzeyleri ve ilgilerini etkiliyor mu?

3.b) Anne ve babanın öğrenim düzeyi, öğrencilerin resim dersi başarı düzeyi ve ilgilerini etkiliyor mu?

3.c) Yaşanılan yerin ve o toplumun sosyo-kültürel yapısının, öğrencinin resim dersi başarı düzeyi ve ilgileriyle bağlantısı var mıdır?

4. Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Belirlemede Eğitim Sistemi Faktörüne İlişkin Alt Problemler:

4.a) Ortaöğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeylerini ve ilgilerini ders programı etkiliyor mu?

4.b) Sanat eğitime ayrılan süre öğrencilerin başarı düzeyleri ve ilgilerini etkiliyor mu?

5. Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Belirlemede Okul Faktörüne İlişkin Alt Problemler:

5.a) Okul idarecilerinin sanat eğitimine yaklaşımlarının, öğrencilerin başarı düzeyleri ve ilgileri ile ilişkisi nedir?

5.b) Okulun fiziki ve ekonomik durumu, öğrencilerin resim dersi başarı düzeylerini ve ilgilerini etkiliyor mu?

1.7 Amaç

Bu araştırma ile ortaöğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyleri ile ilgilerini, öğrenci, eğitimci, aile ve çevre, eğitim sistemi ve fiziki mekan gibi faktörlerin nasıl etkilediğini, öğrencilerin ve öğretmenlerin, yapılan anketlerdeki düşüncelerini dikkate alarak tespit etmek amaçlanmıştır.

Öğrenci faktörüne ilişkin alt problemler ile; resim dersinin öğrenci gözündeki gereklilik derecesinin, öğrencilerin resim dersinden beklentilerinin, resim dersinden alınan notun, öğrencilerin ders haricinde resme olan ilgi düzeylerinin, resim dersi başarı düzeyini ne yönde ve nasıl etkilediğini tespit etmek amaçlanmıştır.

Eğitimci faktörüne ilişkin alt problemler ile; öğretmenin ders işleme ve öğrencilerin başarı düzeylerini değerlendirme yöntemlerinin, öğretmenin alanı ile ilgili bilgi ve deneyiminin, öğretmenin ders dışındaki sanat faaliyetlerine ilgisinin, ortaöğretim öğrencisinin resim dersi başarı düzeyini ne yönde ve nasıl etkilediğini tespit etmek amaçlanmıştır.

Aile ve çevre faktörüne ilişkin alt problemlerle ile; ailenin ekonomik durumunun, anne ve babanın öğrenim düzeyinin, yaşanan yer ve sosyo-kültürel yapısının, ortaöğretim öğrencisinin resim dersi başarı düzeyini ne yönde ve nasıl etkilediğini tespit etmek amaçlanmıştır.

Eğitim sistemi faktörüne ilişkin alt problemler ile; ders programının, sanat eğitimine ayrılan sürenin, orta öğretim öğrencisinin resim dersi başarı düzeyini ne yönde ve nasıl etkilediğini tespit etmek amaçlanmıştır.

Okul faktörüne ilişkin alt problemler ile; okul idarecilerinin sanat eğitime yaklaşımlarının, eğitim – öğretimin gerçekleştirildiği fiziki çevrenin, ortaöğretim öğrencisinin resim dersi başarı düzeyini ne yönde ve nasıl etkilediğini tespit etmek amaçlanmıştır.

Bu amaçlar doğrultusunda ortaöğretim kurumlarında resim dersini etkileyen değişik faktörlerin başarıyı nasıl etkilediği sorusuna cevap aranacaktır.

1.8 Önem

Ortaöğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyleri ve ilgilerini incelerken olabilecek sorunları ortaya çıkartmanın ve bu sorunlara çözüm önerileri getirmenin, ülkemiz eğitimi açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma ile ortaöğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyi ve ilgileri hedeflenmiştir. Bu dersin geliştirilebilir bir niteliğe sahip olması nedeniyle, yapılabilecek her türlü katkının önemli olduğu düşünülmektedir.

Sanata ilişkin kavramların, yeniçağın anlayışlarıyla yorumlanma - yenilenme gereksinimleri her zaman olmuştur. Bu bağlamda ortaöğretim kurumlarındaki resim dersine faydalı olacak her türlü katkı ile genel eğitime de olumlu etkiler sağlayacağına inanılmaktadır.

1.9 Sınırlılıklar

1. Araştırmanın örneklemini Samsun’ da bulunan 5 lisede öğrenim gören 200 öğrenci ve bu liselerde görev yapan 10 resim öğretmeni oluşturmaktadır.

2. Araştırma Samsun ilinde seçilen 5 lisenin resim öğretmenlerine ve öğrencilere uygulanan anket sonuçlarıyla sınırlıdır.

3. Ankete katılan öğretmen ve öğrencilerin yanıtları doğru olarak kabul edilmektedir.

1.10 Sayıtlar

1. Ortaöğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeylerini etkileyen birçok etmen vardır.
2. Resim dersi kendine özgü yöntem ve teknikler içermektedir.
3. Resim derslerinin ve bu dersleri veren öğretmenlerin niteliklerinin önemi, velilerden diğer öğretnelere ve yöneticilere kadar geniş bir kesim tarafından henüz tam anlamıyla kavranamamıştır.
4. Günümüzde duyarlı, dengeli ve sağlıklı bir toplumun en önemli koşullarından birisi sanat eğitimidir.
5. Yaratıcılık bir süreçtir, eğitimle geliştirilebilir. Öğrenci çalışmaları izlenerek yaratıcılık süreci eğitilebilir. Sanat Eğitimi bu anlamda büyüklerin, öğretmenlerin kişilik yinelemesi değil, öğrencinin kendi kişiliği bağlamında geliştirilmesiyle gerçekleştirilmesidir.

1.11 Tanımlar

Eğitim: “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1994: 12).

Sanat Eğitimi: “Güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini kendine konu alan, kuramsal ve uygulamalı çalışmaları bir arada yürüten, okul içi v e okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimidir” (San, 1983: 137).

Plastik Sanatlar: “Üç boyutlu anlatımı olan resim, heykel ve mimari sanatlarına denir” (Sağlam, 1998: 95).

Öğretim: “Herhangi bir eğitim kurumunun bireye bilgi, beceri, değer, tutum ve alışkanlıkları planlı bir biçimde kazandırması demektir” (Başar, 1998: 30).

Hedef: “Bir öğrencinin, planlanmış ve tertiplenmiş yaşantılar sayesinde kazanması kararlaştırılan ve davranış değişikliği veya davranış olarak ifade edilmeye elverişli olan bir özelliktir” (Ertürk, 1994: 25).

Değerlendirme: “Öğretim amaçlarına ne ölçüde ulaşıldığını belirlemeye dönük eylemleri içerir” (Ayhan, 2000: 68).

Ders Programı: “Öğretim programlarında yer alan bilgi kategorilerinin ve faaliyet alanlarının eğitim amaçları ile ilişkili olan özel amaçlarını gerçekleştirmeleri için öğretim ilkelerini, konuların alt kategorilerini ve değerlendirme esaslarını içeren ve eğitim- öğretim programlarındaki esasları öğrenci davranışına dönüştüren programdır” (Varış, 1976: 18).

Yaratıcılık: “Bilinen şeylerden yepyeni bir şey çıkarmak, yeni özgün bir bileşime varmak, bir takım sorunlara yeni çözüm yolları bulmaktır” (San, 1985: 10).

1.12 İlgili Araştırmalar

— Yusuf Baytekin BALCI, Liselerde Resim Dersi Öğretmenlerinin Karşılaştığı Problemler, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 1990

“Türkiye’ de sanat eğitiminin, genel eğitim sisteminden, müfredat programlarından, okulların fiziki yapılarından, sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlardan, okul idarecilerinin, öğrenci velilerinin tutum ve yaklaşımlarından vb. durumlardan kaynaklanan çok yönlü problemleri vardır. Örgün eğitim kurumlarında görev yapan sanat eğitimcileri bu çok yönlü problemlerle karşı karşıyadır.

Bu çalışmada, sanat eğitiminin bir bölümünü oluşturan, plastik sanatlar eğitimi alanında liselerde görev yapan resim dersi öğretmenlerinin karşılaştığı problemler ele alınmıştır.

Amaç sanat eğitimcisinin karşılaştığı problemleri tespit ederek bunları mevcut imkanlarla çözüme kavuşturabilecek öneriler getirebilmektir.”

— Ayhan ÖZHAN, Ortaöğretim Kurumlarında Sanat Eğitimine Eleştirel Bir Yaklaşım, Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 1995

“Eğitimin yaygın hale getirilmesiyle, programlara yeni giren resim dersine çağdaş bir müfredat kazandırma çalışmaları günümüze değin devam etmiştir. Ancak, yapılan çalışmaların sonuçlarının öğretim programlarını etkilemesi ve belirlemesi pek söz konusu olmamıştır.

Bu durumu eleştirel bir yaklaşımla değerlendirirken, okul, öğretmen, öğrenci, toplum ve ders programı çerçevesinde resim dersinin orta öğretim kurumlarında daha nitelikli bir yapıya kavuşturulması bu araştırmada hedeflenmiştir.”

— Mahmut AYHAN, Ortaöğretim Resim Derslerinde Kavram Kazandırmaya Öncelik Verilmesinin Gerekliliği, Marmara Üniversitesi, Doktora Tezi, 1995

“Matematik ve Fen Bilimlerindeki gelişmeler, insanlığa yüksek bir teknoloji hediye etmesine rağmen, toplum arzu edilen huzurlu bir yapıya kavuşamamıştır. Sosyal meseleler çalkantı ve çatışmalar halinde yaşadığımız çağda da sürmektedir. Bu sebeple, kişi eğitimi daha önemli hale gelmektedir. Kişi; kendi yaşantılarının çevresine olan olumlu katkılarını bilmek ve geliştirmek durumundadır.

Ülkemizde gelişen bu olaylardan etkilenmekte, okullarımızda verilmekte olan eğitimin nitelik ve nicelik yönünden üstün vasıflı insanlar yetiştirmek üzere, yeniden gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi yolunda arayışlara gidilmektedir.

Kişi verimli olmalıdır. Hem kendisi hem de çevresi onun davranışlarından olumlu etkiler kazanabilmeli ve kişi, faydalı olmanın zevkini yaşayabilmelidir. Okul öğretmenlerinin asıl amacı da, müfredat programlarının hemen hepsinde yer aldığı şekliyle; bilen, düşünen, yapıcı, keşfedici, dengeli ve uyumlu kişiler yetiştirerek, toplum hayatının ekonomik, kültürel, teknolojik ve demokratik gelişmesine katkıda bulunmayı sağlamaktır.

Öğrencilerimizin kavram kazanma ve edindikleri kavramları kullanmada yeterli başarıları gösteremedikleri bilinmektedir. Öğrencilerimizin bu seviyelerini daha üst düzeylere hedef alındığına göre; resim dersleri bu hedeflere ulaşmada bir rol üstlenebilir mi sorusu bizi bu araştırmaya yöneltmiştir.”

— Özlem Nazlı ARSLAN, Ankara ile Çankaya İlçesinde Bulunan İki Öğretim Kurumunun Sanat Eğitiminin Eğitsel Eleştirisi, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2001

“Bu araştırmada iki öğretim kurumunda verilen sanat eğitimi dersleri karşılaştırılarak farklılıklar ve bunların nedenleri bilimsel yollarla ortaya konulmaya çalışılmıştır. İl ve ilçede verilen sanat eğitiminden yola çıkarak çevre faktörünün önemi belirtilmek istenmiştir.”

— Yeliz İLERİ, Resim-İş Dersinde Başarının Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2002

“Resim-iş dersinde değerlendirme unsurları diğer derslere göre daha belirsizdir. Çünkü amaç, yaratıcı bireyin üretkenliğinin geliştirilmesi olduğundan, çalışmaların aritmatiksel kriterlerle ölçülmesi, bireysel farklılıkların göz ardı edilmeyeceği ilkesini kabul etmiş olan sanat eğitimi ve sanat eğitimcisine bir hayli güçlük ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle resim-iş dersinde başarının değerlendirilmesi

konusu ele alınarak, öğretmenlere değerlendirmede kolaylık sağlamak amaçlanmaktadır.”

BÖLÜM 2

YÖNTEM

Bu araştırmanın yöntemi iki ayrı planda uygulanmıştır. Bunlar: 1.Kaynak taraması, 2. Anket uygulaması. Yöntemin bu uygulanma biçimi çerçevesinde önce problem cümlesi ve problem cümlesinin daha iyi açıklanmasını sağlayacak alt problem cümleleri belirlenmiştir. Bu problem ve alt problemlerle ilgili bulguların değerlendirmesi, araştırmanın “Bulgular ve Yorum” bölümünde yapılmıştır.

2.1 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, devlet liselerinde görev yapan 10 öğretmen ve resim dersi gören 200 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini Samsun’da bulunan 5 lisede, resim dersi gören 200 öğrenci ve bu liselerde görev yapan 10 resim öğretmeni oluşturmaktadır. Öğrencilere ve sanat eğitimcilerine yönelik anket çalışması yapılan 5 lise ve ankete katılan öğretmen ve öğrencilerin sayısı aşağıdaki gibi belirtilmiştir.

Samsun ilinin değişik yerlerinden random olarak seçilen 5 okuldan ikisinin şehir merkezinde olmamasına dikkat edilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın Örneklemine Oluşturan Öğretmen ve Öğrencilerin Sayısı

Anket Yapılan Liseler	Ankete Katılan Öğretmen Sayısı	Ankete Katılan Öğrenci Sayısı		
		9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf
Namık Kemal Lisesi	3	20	20	30
Ondokuz Mayıs Lisesi	2	20	20	
Samsun Anadolu Lisesi	1	20		
Cumhuriyet Lisesi	1	20		
Ondokuz Mayıs Balıca 60. Yıl Ç.P.L.	3		20	30
Toplam	10	80	60	60

2.2 Veri Toplama Teknikleri

Veriler, araştırmanın amacına ve araştırma probleminin sınırlandırılışına bağlı olarak kaynak taraması, uzmanlarla yapılan görüşmeler ve anket uygulaması olmak üzere üç ayrı planda tarama yoluyla toplanmıştır.

Araştırmada öncelikle konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Kaynaklar sistemli bir şekilde incelenmiştir.

Veriler öğrenci ve öğretmenlere uygulanan anket sonuçlarına göre elde edilmiştir. Anket soruları hazırlanırken Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyelerine, ilgili uzmanlara danışılarak ön görüşmeler yapılarak, problem alanlarına göre bilgi almaya dikkat edilmiştir. Ayrıca tezimle bağdaşan, önceden hazırlanmış tezler ve araştırmalarda kullanılan anketlerden de faydalanılmıştır.

2.3 Verilerin Analizi

Üç ayrı planda birbiriyle karşılıklı ilişkileri gözetilerek toplanmış olan veriler, orta öğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyi ve ilgilerini incelerken kullanılmıştır. Belgesel tarama ve uzman görüşlerinden elde edilen veriler, belli başlıklar altında buluşturularak betimlenmişlerdir. Bunlar ayrıca, anketlerin hazırlanmasında ve sonuçlarının değerlendirilmesinde dayanak olarak kullanılmıştır. Anket verilerinin çözümlenmesinde betimsel istatistik yöntemi kullanılmıştır. Sunumda, verilerin sayı ve yüzdelerinin gösterildiği çizelgeler düzenlenmiş olup, her çizelgenin altında yorumları yapılmıştır.

Ankette, problemlerin daha iyi ortaya çıkarılabilmesi için açık uçlu sorulara da yer verilmiştir. Anket uygulanan kişilerin seçenekler dışındaki görüşlerini yazabilmeleri için gerekli sorularda (başka) seçeneği de kullanılmıştır.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE YORUM

3.1 Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Belirlemede Öğrenci Faktörüne İlişkin Alt Problemler

Tablo 2. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Ortaöğretim Öncesi Sanat Eğitimi Derslerinden Yeterli Kazanımları Edinip-Edinmediklerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Yeterli Kazanım Sağlanıyor	Sayı	Yüzde%
Evet	4	40
Hayır	6	60
Toplam	10	100

Tablo 2’deki bulgulara göre ankete katılan öğretmenlerin, %40’ı öğrencilerin ortaöğretim öncesi sanat eğitimi derslerinden yeterli kazanımları sağladıklarını, %60’ı sağlamadıklarını ifade etmiştir. Ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğunun, ilköğretim kurumlarında verilen sanat eğitiminin yetersizliğini savunduğu tablo 2’de belirtilen anket sonuçlarıyla ortaya çıkmaktadır.

3.1.1 Resim Dersinin Öğrenciler Açısından Gereklilik Derecesi Nedir?

Tablo 3. Öğrencilerin Resim Dersi Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Resim Dersini	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yaratıcılığı geliştirici buluyorum	175	87,5	25	12,5	200	100
Kişiliği geliştirmeye yönelik buluyorum	156	78	44	22	200	100
Rahatlatıcı buluyorum	165	82,5	35	17,5	200	100
Düşündürücü, buluyorum	136	68	64	32	200	100
El becerilerini artırıcı buluyorum	180	90	20	10	200	100

Tablo 3'te öğrencilerin resim dersi hakkındaki görüşlerini almak için konuyla bağlantılı beş farklı soruya cevap alınmıştır. Bulgulara göre; öğrencilerin %87,5'i resim dersini yaratıcılığı geliştirici bulurken, %12,5'i ise resim dersini yaratıcılığı geliştirici bulmamaktadır. Öğrencilerin %78' i resim dersini kişiliği geliştirmeye yönelik bulurken, %22'si ise resim dersini kişiliği geliştirmeye yönelik bulmamaktadır. Öğrencilerin %82,5'i resim dersini rahatlatıcı bulurken, %17,5'i ise resim dersini rahatlatıcı bulmamaktadır. Öğrencilerin %68'i resim dersini düşündürücü bulurken, %32'si ise resim dersini düşündürücü bulmamaktadır. Öğrencilerin %90'ı resim dersini el becerilerini artırıcı bulurken, %10' u ise resim dersini el becerilerini artırıcı bulmamaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin Resim Dersinin Hayata Katkısı Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Katkısı Var	Sayı	Yüzde %
Evet	126	63
Hayır	74	37
Toplam	200	100

Tablo 4’te öğrencilerin, resim dersinin hayata katkısı hakkındaki görüşleri yer almaktadır. Bulgulara göre, öğrencilerin %63’lük çoğunluğu resim dersinin hayata katkısı olduğunu düşünürken, %37’si resim dersinin hayata katkısı olmadığını ifade etmiştir.

3.1.2 Resim Dersi Öğrencilerin Beklentileri Doğrultusunda İşleniyor mu?

Tablo 5. Öğrencilerin, Resim Dersinin Beklentileri Doğrultusunda İşlenirliğine İlişkin Görüşler

İşleniyor	Sayı	Yüzde%
Evet	166	83
Hayır	34	17
Toplam	200	100

Tablo 5’te öğrencilerin resim dersinin beklentileri doğrultusunda işlenip işlenmediğine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bulgulara göre öğrencilerin %83’lük büyük bir çoğunluğu beklentileri doğrultusunda işlendiğini, %17’si ise beklentileri doğrultusunda işlenmediğini belirtmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Ne Tür Resim Yapmayı Sevdiklerine Dair Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	Sayı	Yüzde %
Önemli gün ve haftalar	11	2,1
Manzara resmi	123	24,1
Röprodüksiyon çalışması	82	16,5
Üç boyutlu inşa çalışması	65	12,7
Yaratıcı drama	26	5,1
Grafiksel çalışmalar	61	11,9
Düşünmeyi sağlayıcı, yaratıcılığı geliştirici hayali çalışmalar	77	15,1
Etüt çalışmaları	50	9,8
Diğerleri	14	2,7
Toplam	511	100

Tablo 6’da öğrencilerin ne tür resim yapmayı sevdiğine dair görüşleri yer almaktadır. Bu tablo Form A anketindeki 6. soruyu kapsamaktadır. Bu soruda öğrencilerin birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri belirtildiği için tablo 10’daki toplam ve yüzde de tutarsızlık oluşmuştur. Amacımız öğrencilerin ne tür resim yapmayı sevdiklerini çoğunluğa göre sıralamaktır.

Tablo 6’ya bakıldığında yapılması sevilen resim türlerinin sıralamsı şu şekildedir; manzara resmi, röprodüksiyon çalışması, düşünmeyi sağlayıcı çalışmalar, üç boyutlu inşa çalışması, grafiksel çalışmalar, etüt çalışmaları, yaratıcı drama, diğerleri ve önemli gün ve haftalar.

Tablo 7. Öğrencilerin Resim Yaparken En Çok Kullanmayı Sevdikleri Teknikleri Belirten Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	Sayı	Yüzde%
Pastel boya, suluboya, guaj boya çalışmaları	75	23,1
Karakalem desen çalışmaları	108	33,1
Karışık teknikte resim çalışmaları	50	15,3
Baskı teknikleri ile çalışmalar	53	16,2
Yontu çalışmaları	36	11,1
Diğerler	4	1,2
Toplam	326	100

Tablo 7’de öğrencilerin resim yaparken hangi tekniklerle çalışmayı sevdiğine dair görüşleri yer almaktadır. Form A’nın 6. soruda olduğu gibi, 7. soruda da öğrencilerin birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri belirtildiği için Tablo 7’deki toplam ve yüzdelerde tutarsızlık olmuştur. Amacımız öğrencilerin resim yaparken hangi teknikleri kullanmayı sevdiklerini çoğunluğa göre sıralamaktır.

Bulgulara göre resim yaparken çalışılması sevilen tekniklerin sıralaması şu şekildedir; karakalem tekniğinde desen çalışması, pastel boya, suluboya, guaj boya çalışmaları, baskı tekniği ile çalışmalar, karışık teknikte resim çalışmaları, yontu çalışmaları, diğerleri.

3.1.3 Resim Dersinden Alınan Notun Öğrencilerin Başarı Düzeylerine ve İlgilerine Etkisi Var mıdır?

Tablo 8. Öğrencilerin Resim Dersinden Aldıkları Notun Başarı Ortalamalarını Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Başarı Ortalamasını Nasıl Etkiliyor	Sayı	Yüzde%
Olumlu	159	79,5
Olumsuz	7	3,5
Etkilemiyor	34	17
Toplam	200	100

Tablo 8 öğrencilerin resim dersinden aldıkları notun genel başarı ortalamasını nasıl etkilediğine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bulgulara göre öğrencilerin %79,5'lik çoğunluğu resim dersinden aldıkları notun başarı düzeylerine olumlu etkilediğini, %3,5'i olumsuz etkilediğini, %17'si ise başarı düzeyini etkilemediğini belirtmiştir.

Tablo 9. Resim Dersinde Verilen Notların, Öğrenci ve Veliler Üzerindeki Etkisini Gösteren Dağılım

Seçenekler	Sayı	Yüzde%
Diğer derslerden aldıkları notlardan farklı görmüyorlar	-	-
Resim dersinden hak ettikleri notun üstünde beklentileri var	7	58,3
Bu dersten düşük not almayı kabullenemiyorlar	4	33,4
Resim dersinden aldıkları notu önemsemiyorlar	1	8,3
Toplam	12	100

Tablo 9'daki bulgulara göre; öğretmenlerin izlenimleri doğrultusunda, öğrenci ve velilerin, %58'inin resim dersinden hak ettikleri notun üstünde beklentileri olduğu, %33,3'ü bu dersten düşük not almayı kabullenemediği, %8,3'ü ise resim dersinden aldıkları notu önemsemedikleri ortaya çıkmıştır.

3.1.4 Öğrencilerin Ders Haricinde Resme Olan İlgi Düzeyleri Nasıl?

Tablo 10. Öğrencilerin Ders Haricinde Resim Yapıp-Yapmadığına İlişkin Bilgi Dağılımı

Yapıyorum	Sayı	Yüzde %
Evet	102	51
Hayır	98	49
Toplam	200	100

Tablo 10’da öğrencilerin ders haricinde resim yapıp-yapmadığını ilişkiler bilgileri yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin %51’i ders haricinde resim yaptığını, %49’u ise yapmadığını belirtmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Resim Yapmayı Mutluluk Verici Bulup Bulmadığına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Buluyorum	Sayı	Yüzde %
Evet	151	75,5
Hayır	49	24,5
Toplam	200	100

Tablo 11’deki bulgulara göre öğrencilerin, %75,5’lik çoğunluğu resim yapmayı mutluluk verici bulurken, %24,5’i resim yapmayı mutluluk verici bulmadığını ifade etmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin, Ünlü Ressamlara Ait Resimleri Görüp Görmediklerine İlişkin Bilgilerin Dağılımı

Resimler	Sayı	Yüzde %
Görmedim	93	46,5
Resim dersinde örnek olarak gösteriliyor	60	30
Ders dışında çevremde de sürekli görüyorum	47	23,5
Toplam	200	100

Tablo 12’de görüldüğü gibi öğrencilerin %46,5’lik bölümünün ünlü ressamalara ait resimler görmediği, %30’luk kısmının Resim dersinde gördüğü, %23,5’lik kısmının ise ders dışında çevresinde sürekli gördüğü ortaya çıkmıştır.

Tablo 13. Öğrencilerin Grup Olarak Resim Sergisi Gezip-Gezmediğine İlişkin Bilgiler

Gezdik	Sayı	Yüzde%
Evet	57	28,5
Hayır	143	71,5
Toplam	200	100

Tablo 13’ deki bulgulara göre öğrencilerin %28,5’inin grup olarak resim sergisi gezdiği, %71,5’inin gezmediği ortaya çıkmıştır.

Tablo 14. Öğrencilerin İnternet Aracılığı İle Sanatsal Kaynakları Araştırıp-Araştırmadığına İlişkin Bilgiler

Araştırdım	Sayı	Yüzde%
Evet	16	8
Hayır	184	92
Toplam	200	100

Tablo 14'deki bulgulara göre öğrencilerin %8'inin internet aracılığı ile sanatsal kaynakları araştırdığı %92' sinin araştırmadığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 15. Öğrencilerin Resim Yaptıkları Ortamların Rahat Olup-Olmadığına İlişkin Bilgiler

Rahat	Sayı	Yüzde%
Evet	142	71
Hayır	58	29
Toplam	200	100

Tablo 15'deki bulgulara göre öğrencilerin %70'inin rahat ortamlarda resim yaptığı, %30'unun kendini rahat hissedemediği ortamlarda resim yaptığı ortaya çıkmıştır.

3.2 Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi Ve İlgilerini Belirlemede Öğretmen Faktörüne İlişkin Alt Problemler

Tablo 16. Öğrencilerin Öğretmenlere Yönelik Düşüncelerini Belirten Bilgiler

Sorular	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Öğretmenin alanı ilgili yeteri kadar bilgili olduğuna inanıyor musun?	188	94	12	6	200	100
Öğretmenin ders anlatım tarzını beğeniyor musun?	189	94,5	11	5,5	200	100
Öğretmen size dersi sevdirmek için gerekli çabayı gösteriyor mu?	185	92,5	15	7,5	200	100
Öğretmen dersi görsel örneklerle zenginleştiriyor mu?	194	97	6	3	200	100
Güzel resim yaptığında öğretmenin beğenisini belli ediyor mu?	180	90	20	10	200	100
Öğretmenin resim dersini ilgi çekici hale getiriyor mu?	174	87	26	13	200	100
Konu dışı resim yapmak istediğinde öğretmenin anlayışlı davranıyor mu?	160	80	40	60	200	100

Tablo 16 öğrencilerin öğretmenlere yönelik düşüncelerini içermektedir. Bulgulara göre; öğretmenin alanı ile ilgili yeteri kadar bilgili olduğuna inanıyor musunuz sorusuna, öğrencilerin %94'ü evet, %6'sı hayır seçeneğini

işaretlemişlerdir. Öğretmenin ders anlatım tarzını beğeniyor musunuz sorusuna, öğrencilerin %94,5'i evet, %5,5'i hayır seçeneğini işaretlemiştir. Öğretmen size dersi sevdirmek için gerekli çabayı gösteriyor mu sorusuna, öğrencilerin %92,5'i evet, %7,5'i hayır seçeneğini işaretlemiştir. Öğretmen dersi görsel örneklerle zenginleştiriyor mu sorusuna, öğrencilerin %97'si evet, %3'ü hayır seçeneğini işaretlemiştir. Güzel resim yaptığında öğretmenin beğenisini belli ediyor mu sorusuna, öğrencilerin %90'ı evet, %10'u hayır seçeneğini işaretlemiştir. Öğretmenin resim dersini ilgi çekici hale getiriyor mu sorusuna, öğrencilerin %87'si evet, %13'ü hayır seçeneğini işaretlemiştir. Konu dışı resim yapmak istediğinde öğretmenin anlayışlı davranıyor mu sorusuna, öğrencilerin %80'i evet, %20'si hayır seçeneğini işaretlemişlerdir.

3.2.1 Öğretmenin Alanı İle İlgili Bilgi ve Deneyimi, Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeyleri ve İlgiğini Etkiliyor mu?

Tablo 17. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin Görev Sürelerine Göre Dağılımı

Görev Süresi	Sayı	Yüzde %
1-5 yıldır	3	30
6-10 yıldır	1	10
11-15 yıldır	1	10
16-20 yıldır	2	20
20 yıldan fazla	3	30
Toplam	10	100

Tablo 17'de ortaöğretim kurumlarında bulunan resim öğretmenlerinin görev süreleri yer almaktadır. Ankete katılan öğretmenlerin %30' luk bölümü 1-5 yıl arasında, %20'si 6-15 yıl arasında, %20'si 16-20 yıl arasında, %30'u da 20 yıldan fazla orta öğretim kurumlarında resim öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

Tablo 18. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin Haftalık Girdikleri Ders Saatine Göre Dağılımları

Haftalık Ders Saati	Sayı	Yüzde %
5-10 saat	7	70
10-15 saat	-	-
15-20 saat	2	20
20-25 saat	1	10
25 saatten fazla	-	-
Toplam	10	100

Tablo 18’de ortaöğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin, haftalık girdikleri ders saati dağılımı yer almaktadır. Nitekim araştırmamıza katılan 10 öğretmenin 7’sinin 5-10 saat arasında resim dersine girmesi dikkate çekicidir.

Tablo 19. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerin, Egzersiz Dersi Verip-Vermediklerine İlişkin Bilgiler

Veriyorum	Sayı	Yüzde%
Evet	2	20
Hayır	8	80
Toplam	10	100

Tablo 19’da ortaöğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin, egzersiz dersi verip-vermediğine ilişkin bilgiler yer almaktadır

Tablo 20. Ortaöğretim Kurumlarında ki Resim Öğretmenlerinin Yüksek Lisans Eğitimine İlişkin Bilgilerinin Dağılımı

Yüksek Lisans Eğitimi	Sayı	Yüzde %
Var		
Evet	2	20
Hayır	8	80
Yapmaktayım	-	-
Toplam	10	100

Tablo 20'deki bulgulara göre orta öğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin, %20'sinin yüksek lisans mezunu olduğu, %80'inin olmadığı ortaya çıkmıştır.

3.2.2 Öğretmenin Ders Dışındaki Sanat Faaliyetlerine İlgisinin, Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeylerine ve Derse Olan İlgilerine Etkisi Var mıdır?

Tablo 21. Ortaöğretim Kurumlarında ki Resim Öğretmenlerinin Sanat ve Sanat Eğitimiyle İlgili Sempozyum, Panel, Konferans Gibi Etkinliklere Katılımına İlişkin Bilgiler

Etkinliklere	Sayı	Yüzde %
Sürekli katılıyorum	2	20
Birkaç defa katılmışım	8	80
Katılamadım	-	-
Toplam	10	100

Tablo 21'de ortaöğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin, %20'sinin sanat ve sanat eğitimiyle ilgili sempozyum, panel, konferans gibi etkinliklere sürekli katıldığı, %8' inin birkaç defa katıldığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 22. Ortaöğretim Kurumlarındaki Resim Öğretmenlerinin Sergi Faaliyetlerine İlişkin Bilgiler

Seçenekler	Sayı	Yüzde %
Kişisel sergi (sergiler) açtım	-	-
Karma sergiye (sergilere) katıldım	2	20
Sergi hazırlıklarım var	2	20
Sergi faaliyetim olmadı	6	60
Toplam	10	100

Tablo 22'deki bulgulara göre, ortaöğretim kurumlarında resim öğretmenlerinden, %60'ının sergi faaliyeti olmadığı, %20' sinin karma sergiye (sergilere) katıldığı, %20'sinin sergi hazırlığı olduğu ortaya çıkmıştır.

**3.2.3 Öğretmenin, Ders İşleme ve Öğrencilerin Başarı Düzeylerini
Değerlendirme Yöntemleri, Öğrencinin Resim Dersi Başarı
Düzeyleri ve İlgilerini Etkiliyor mu?**

**Tablo 23. Ortaöğretim Kurumlarında ki Resim Öğretmenlerinin, Öğrenci
Başarı Düzeyini Değerlendirirken Ölçütlerini Gösteren Dağılım**

Seçenekler	Sayı	Yüzde%
Konuya başlamadan önce söylenen kurallara, gösterilen örneklerle uygun çalışılması	3	7,7
Farklı düşünceleri, fikirleri resme katmayı başarması	10	25,6
Elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışması	9	23,1
Temiz ve düzenli çalışması	7	17,9
Güzel resim yapması	-	-
Başka öğrencileri taklit etmemesi	2	5,1
Sınıfta ses çıkarmaması	-	-
İstenilen malzemeleri getirmesi ve derse ilgili oluşu	8	20,6
Toplam	39	100

Tablo 23, Form B'nin 2. sorusunu kapsamaktadır. Bu soruda en fazla 4 şık işaretlenebilir açıklaması olduğu için, toplam ve yüzdelerde tutarsızlık olmuştur. Tablo 23'de amacımız, ortaöğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin, öğrenci başarı düzeylerini değerlendirirken neleri daha çok önemsediklerini göstermektir.

Tablo 23'deki bulgulara göre ortaöğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin, öğrenci başarı düzeylerini değerlendirirken ölçüt sıraları şu şekildedir; farklı düşünceleri, fikirleri resme katmayı başarması, elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışması, İstenilen malzemeleri getirmesi ve derse ilgili oluşu, temiz ve düzenli çalışması, konuya başlamadan önce söylenen kuralları, gösterilen örneklerle uygun çalışması ve başka öğrencileri taklit etmemesi olarak sıralanmıştır. Sınıfta ses çıkarmaması ve güzel resim yapması ankete katılan resim öğretmenleri için başarı düzeylerini değerlendirmede ölçüt olarak görülmemiştir.

Tablo 24. Ortaöğretim Kurumlarında ki Resim Öğretmenlerinin, Resim Dersinin Verilen Hedeflere Ulaşma Sürecinde Gereklik Derecesine Yönelik Düşünceleri

Sorumlar Seçenekler	Çağdaş Sanatın bilincine varıp, onu sevdirebilme		Yapıcı, yaratıcı, üretken bireylerin yetişmesini sağlayabilme		Sorunlar karşısında çözümleyici fikirler üretebilme		Daha sosyal ve insancıl bir yaşam sürebilme		Değişme ve gelişmelere adapte olabilme		Farklı fikirler ortaya koyabilme	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok Gerekli	6	60	9	90	7	70	6	60	6	60	7	70
Gerekli	4	40	1	10	3	30	4	40	4	40	3	30
Gereksiz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	10	100	10	100	10	100	10	100	10	100	100	100

Tablo 24'teki bulgulara göre, çağdaş sanatın bilincine varıp, onu sevdirebilme hedefine ulaşma sürecinde, ortaöğretim kurumlarında görev yapan resim öğretmenlerinin %60' ının resim dersinin çok gerekli, %40'ının gerekli olduğunu düşündüğü; yapıcı, yaratıcı, üretken bireylerin yetişmesini sağlayabilme hedefine ulaşma sürecinde %90'ının resim dersinin çok gerekli, %10'unun gerekli olduğunu düşündüğü; sorunlar karşısında çözümleyici fikirler üretebilme hedefine ulaşma sürecinde %70'inin resim dersinin çok gerekli, %30'unun gerekli olduğunu

düşündüğü; daha sosyal ve insancıl bir yaşam sürebilme hedefine ulaşma sürecinde %60'ının resim dersinin çok gerekli, %40'ının gerekli olduğunu düşündüğü; değişme ve gelişmelere adapte olabilme hedefine ulaşma sürecinde %60'ının resim dersinin çok gerekli, %40'ının gerekli olduğunu düşündüğü; farklı fikirler ortaya koyabilme hedefine ulaşma sürecinde %70'inin resim dersinin çok gerekli, %30'unun gerekli olduğunu düşündüğü ortaya çıkmıştır. Verilen hedeflere ulaşma sürecinde hiçbir öğretmen resim dersinin gereksizliğini savunmadığı görülmüştür.

Tablo 25. Ortaöğretim Kurumlarında ki Resim Öğretmenlerinin İşledikleri Resim Dersinin Verimliliğine Yönelik Görüşler

Verimli	Sayı	Yüzde%
Evet	8	80
Hayır	2	20
Toplam	10	100

Tablo 25'deki bulgulara göre, ortaöğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin %80'i işledikleri resim dersi verimli bulurken, %20'si verimli olmadığını düşünmektedir.

Tablo 26. Ortaöğretim Kurumlarında ki Resim Öğretmenlerinin, Velilerin Sanat Eğitime Karşı Yaklaşımlarının Öğrenciler Üzerindeki Etkisini Görüp-Görmediklerine İlişkin Görüşler

Öğrenciler Üzerinde Görüyorum	Sayı	Yüzde %
Evet	7	70
Hayır	3	30
Toplam	10	100

Tablo 22'deki bulgulara göre ankete katılan öğretmenlerin, %70'i, velilerin sanat eğitime karşı yaklaşımlarının, öğrencileri etkilediği, %30'u ise herhangi bir etkisi olmadığını savunmaktadır.

3.3 Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Belirlemede Aile ve Çevre Faktörüne İlişkin Alt Problemler

3.3.1 Ailenin Ekonomik Durumu, Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeyleri ve İlgilerini Etkiliyor mu?

Tablo 27. Öğrenci Ailelerinin Gelir Düzeyleri Dağılımı

Seçenek	Sayı	Yüzde%
500 milyon altı	60	30
500 milyon - 1 milyar	80	40
1-2 milyar	35	17,5
2 milyar üstü	10	5
Toplam	185	92,5

Tablo 27’de öğrenci ailelerinin % 40’ının 500 milyon-1milyar, %30’unun 500 milyon altı gelir düzeyi ile geçindiği görülmektedir. Öğrenci ailelerinin %17,5’inin 1-2milyar arası, %5’inin ise 2 milyar üstü gelir ile geçinmektedir. Öğrencilerin %7,5’i ise soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Tablo 27’deki bulgulara göre sorulara cevap vermeyen öğrencilerde dikkate alındığında ailelerin %70’ inden fazlası 1milyarın altında bir gelir düzeyi ile geçinmektedir.

3.3.2 Anne ve Babanın Öğrenim Düzeyi, Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeyleri ve İlgilerini Etkiliyor mu?

Tablo 28. Öğrenci Babalarının Öğrenim Düzeyine İlişkin Bilgi Dağılımı

Seçenekler	Sayı	Yüzde%
İlkokul mezunu	84	42
Ortaokul mezunu	28	14
Lise mezunu	36	18
Üniversite mezunu	40	20
Diğer	10	5
Toplam	198	99

Tablo 28’de öğrenci babalarının öğrenim düzeylerinin %42’lik büyük bir kısmını ilkokul mezunları oluşturmaktadır. %20’ sini ise üniversite mezunları oluşturmaktadır. %18’ ini lise mezunu, %14’ ünü ortaokul mezunu oluşturmaktadır. %5’lik kısmı diğer seçeneğini işaretlemiştir. Ayrıca öğrencilerin %1’i soruyu yanıtsız bırakmıştır.

Tablo 29. Öğrencilerin, Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Dağılımı

Seçenekler	Sayı	Yüzde%
İlkokul mezunu	110	55
Ortaokul mezunu	22	11
Lise mezunu	17	8,5
Üniversite mezunu	21	10,5
Diğer	20	10
Toplam	190	95

Tablo 29’da öğrenci annelerinin öğrenim düzeyinin %55’lik büyük bir bölümünü ilkokul mezunu, %11’ini ortaokul mezunu oluşturmaktadır. %10,5’ini

üniversite mezunu, %8,5'ini lise mezunu oluşturmaktadır. %10'u diğer seçeneğini işaretlemiştir. Ayrıca öğrencilerin %5'i soruyu yanıtsız bırakmıştır.

3.3.3 Yaşanılan Yer ve O Toplumun Sosyo-Kültürel Yapısı Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgileriyle Bağlantısı Var mıdır?

Tablo 30. Öğrencilerinin Yaşadıkları Yerlere Göre Dağılımı

Yer	Sayı	Yüzde%
İl	102	51
İlçe	64	32
Köy	34	17
Toplam	200	100

Tablo 30' daki bulgulara göre ankete katılan öğrencilerin %51' lik büyük bir bölümü il içinde yaşamaktadır, %32'si ilçe' de %17'si ise köy'de yaşamaktadır. Seçtiğimiz okullardan biri ilçede diğerleri il merkezinde bulunmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin çoğunluğu il ve ilçelerde oturduğu %17'lik bir bölümünün çevre köylerden geldiği ortaya çıkmıştır.

3.4 Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Belirlemede Eğitim Sistemi Faktörüne İlişkin Alt Problemler

3.4.1 Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyleri ve İlgilerini Ders Programı Etkiliyor mu?

Tablo 31. Ortaöğretim Kurumlarında ki Resim Öğretmenlerinin ders Programında Yetersiz Buldukları Yerlere İlişkin Bilgilerin Dağılımı

Ders Programının	Sayı	Yüzde%
Öğretmene rehberlik edecek düzeyde hazırlanmaması	2	14,3
Konuların yeterince yaratıcılığı geliştirecek nitelikte olmaması	2	14,3
Konuların öğrencilerin ilgisini çekmeyecek nitelikte olması	3	21,4
Konuların bir kısmının uygulanırlığının olmaması	7	50
Toplam	14	100

Tablo 31 Form B'nin 11. sorusunu kapsamaktadır. Bu soruda 1'den fazla sık işaretlenebilir açıklaması olduğu için, toplam ve yüzdelerde tutarsızlık olmuştur. Tablo 31'de amacımız, ortaöğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin, ders programlarında yetersiz buldukları yerleri sıralamaktır.

Tablo 31'deki bulgulara göre ortaöğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin ders programında yetersiz buldukları yerler sayı çokluğuna göre şu şekilde sıralanmıştır; konuların bir kısmının uygulanırlığının olmaması, konuların öğrencilerin ilgisini çekmeyecek nitelikte olması ders programının öğretmene rehberlik edecek düzeyde hazırlanmaması, konuların yeterince yaratıcılığı geliştirecek nitelikte olmaması.

Resim dersi müfredatındaki konuların bir kısmının uygulanırlığının olmadığı görüşünü ankete katılan 10 öğretmenden 7'sinin onaylaması, bu konuda büyük bir sorunun olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 32. Ortaöğretim Kurumlarında ki Resim Öğretmenlerinin, Dersle İlgili Müfredat Programını İnceleyip-İncelemediklerine İlişkin Bilgiler

İnceledim	Sayı	Yüzde%
Evet	10	100
Hayır	-	-
Toplam	10	100

Tablo 32'deki bulgulara göre, anket uygulanan bütün resim öğretmenlerinin dersle ilgili ders programını incelediği ortaya çıkmıştır. Bu da her öğretmenin müfredatla ilgili sorunlara vakıf olduklarını göstermektedir. Öğretmenlerin tablo 31'deki görüşlerine göre müfredattaki konuların bir kısmının uygulanırlığının olmadığını belirtmeleri büyük bir sorunu ortaya koymaktadır.

3.4.2 Sanat Eğitimine Ayrılan Süre Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeylerini Etkiliyor mu?

Tablo 33. Öğrencilerden Resim Dersinde Yapılması İstenen Konular İçin Verilen Sürenin Yeterli Olup-Olmadığına Dair Görüşlerin Dağılımı

Yeterli	Sayı	Yüzde%
Evet	166	83
Hayır	34	17
Toplam	200	100

Tablo 33'deki bulgulara göre, öğrencilerin %83'ü resim dersinde istenen konular için verilen sürenin yeterli olduğunu, %17'si ise yeterli olmadığını ifade etmiştir. İlköğretim kurumlarında olduğu gibi resim dersine haftada bir saatlik süre ayrılmış olsaydı tablo 33'deki bulgulara ulaşmamız mümkün olmayacaktı.

3.5 Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerini Belirlemede Okul Faktörüne İlişkin Alt Problemler

3.5.1 Okul İdarecilerinin Sanat Eğitime Yaklaşımlarının Öğrencilerin Başarı Düzeyleri ve ilgileri İle İlişkisi Nedir?

Tablo 34. Ortaöğretim Kurumlarında ki Resim Öğretmenlerinin Sanat Eğitimiyle İlgili Öğrencilerin Başarı Düzeyine Etki Eden Sorunlar Karşısında Okul Yöneticilerinin Ne Ölçüde Yardımcı Olduğunu Belirten Görüşlerin Dağılımı

Okul Yöneticileri	Sayı	Yüzde%
Sorunlara karşı ilgisizler	3	30
İmkanlar dahilinde sorunlara çözüm bulmaya çalışıyorlar	6	60
Sanat eğitiminin amacına ulaşması için gereken her türlü yardımı gösteriyorlar	-	-
Yardımcı olmalarını gerektirecek bir husus yok	1	10
Toplam	10	100

Tablo 34'teki bulgulara göre, ankete katılan orta öğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin izlenimleri doğrultusunda, öğrencilerin resim dersi başarı düzeyine etki eden sorunlar karşısında okul yöneticilerinin %30'unun sorunlara karşı ilgisiz olduğu, %60'ının imkanlar dahilinde sorunlara çözüm bulmaya çalıştığı, %10'unun yardımcı olmalarını gerektirecek bir husus olmadığı ortaya çıkmıştır. Ankete katılan öğretmenlerin, okul yöneticilerinin sanat eğitiminin amacına ulaşması için gereken her türlü yardımı gösteriyorlar görüşüne katılmadığı ortaya çıkmıştır.

3.5.2 Okulun Fiziki ve Ekonomik Durumu Öğrencilerin Resim Dersi Başarı Düzeyleri ve İlgilerini Etkiliyor mu?

Tablo 35. Okullarda Resim Atölyeleri Olup-Olmadığına İlişkin Bilgilerin Dağılımı

Atölye Var	Sayı	Yüzde%
Evet	52	26
Hayır	148	74
Toplam	200	100

Tablo 35'teki bulgulara göre ortaöğretim kurumlarının %74'ünde resim atölyesi olduğu, %26'sında olmadığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 36. Ortaöğretim Kurumlarında ki Resim Öğretmenlerinin, Bulundukları Okulda, Öğrencileriyle Verimli Ders İşleyebilecekleri Atölye Ortamının Olup-Olmadığına İlişkin Görüşler

Seçenekler	Sayı	Yüzde%
Resim atölyemiz yok	7	70
Resim atölyemiz var fakat yeterli değil	2	20
Verimli ders işlediğimiz atölyemiz var	1	10
Toplam	10	100

Tablo 36'da ankete katılan resim öğretmenlerinden, %70'i öğrencileriyle verimli ders işleyebilecekleri resim atölyesinin olmadığını, %20'si resim atölyesinin olduğunu fakar yeterli olmadığını, %10'u ise verimli ders işleyebileceği bir atölyesinin olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 37. Ortaöğretim Kurumlarında ki Resim Öğretmenlerinin Okullarındaki Demirbaş Malzemelerin Durumuna İlişkin Görüşleri

Atölyede	Sayı	Yüzde%
Demirbaş malzemeleri yeterli	1	10
Demirbaş malzemeler yetersiz	6	60
Demirbaş malzemeler hiç yok	3	30
Toplam	10	100

Tablo 37’de ortaöğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin %60’ı demirbaş malzemelerinin yetersiz olduğunu, %30’u ise, demirbaş malzemelerinin olmadığını ifade etmiştir. Resim öğretmenlerinin sadece %10’luk kısmı yeterli demirbaş malzemeye sahip olduklarını belirtmiştir.

Tablo 38. Okulların Koridor ve Sınıflarında Resim Panolarının Olup-Olmadığına İlişkin Bilgilerin Dağılımı

Panolar Var	Sayı	Yüzde%
Evet	148	74
Hayır	52	26
Toplam	200	100

Tablo 38’deki bulgulara göre, ortaöğretim kurumlarının, koridor ve sınıflarının %74’ünde resim panolarının bulunduğu, %26’ında bulunmadığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 39. Öğrencilerin Panolara Asılan Resimleri İzleyip-İzlemediğine İlişkin Bilgiler

İzliyorum	Sayı	Yüzde%
Evet	123	65,5
Hayır	77	38,5
Toplam	200	100

Tablo 39’da ki bulgulara göre, öğrencilerin %65,5’inin panolara asılan resimleri izlediği, %38,5’inin izlemediği ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM 4

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1 Sonuç

1. Ortaöğretim öğrencilerinin, resim dersinin önemini ve gerekliliğini kavramasının, başarı düzeyi ve ilgisine olumlu etkisi olacaktır. Anket sonuçlarına göre çoğu öğrencinin resim dersini; yaratıcılığı geliştirici, kişiliği geliştirmeye yönelik, rahatlatıcı, el becerilerini artırıcı bulduğu ortaya çıkmıştır.

2. Tablo 5'e bakıldığında resim dersinin çoğu öğrencilerin beklentisi doğrultusunda işlendiği ortaya çıkmaktadır.

3. Sanat eğitiminde değerlendirme unsurları diğer derslere göre daha belirsizdir. Çünkü notla yapılan değerlendirmede, sadece öğrencilerin yaptıkları çalışmaları değil, duyuşsal ve bilişsel alanları da dikkate alınmaktadır. Bireysel farklılıkların da dikkate alındığı bu durumda sanat eğitimcisine bir hayli güçlük doğmaktadır. Fakat öğretmenlerin bu konuda gayet başarılı olduğu ve öğrencilerin çoğunluğunun resim dersinden aldıkları notun başarı düzeylerine olumlu etkiler yaptığı ortaya çıkmıştır.

4. “Öğrencilerin ders haricinde resme olan ilgi düzeyleri nasıldır?” sorusunu aydınlatacak 5 farklı tablomuz bulunmaktadır. Bu tablolardan edinilen bilgilere göre öğrencilerin çoğunluğunun mutluluk verici bir eylem olarak nitelendirdiği resmi, ders dışına taşırmadığı ortaya çıkmıştır.

5. Öğrencinin eğitiminde önemli yeri olan öğretmenin, örneklik niteliklerinin bulunması, alanı ile ilgili yeterli bilgi ve deneyime sahip olması öğrencilerin başarı düzeyi ve ilgisini etkilediği söylenebilir. Bulgulara göre öğretmenlerin çoğunluğunun yüksek lisans eğitimi olmadığı, egzersiz dersi vermediği ortaya

çıkmiştir. Ankete katılan resim öğretmenlerinin çoğunluğunun haftada 10 saatten az resim dersine girdiği ortaya çıkmıştır.

6. Uygulamalı çalışma yapmayan öğretmen zamanla bildiklerini unutabilecek, yeteneklerini köreltecek ve mesleğinden soğuyabilecektir. Sadece kurumsal bilgiler sanat eğitimi için yeterli olmayabilir. Öğretmenin, alanında gelişmek için faaliyetlerde bulunması, öğrenciye örnek olmak, özendirmek adına etkileyici bir unsurdur. Öğretmenlerin sanat ve sanat eğitimiyle ilgili sempozyum, panel, konferans gibi etkinliklere yeterince katılmadıkları, çoğunun sergi faaliyetinde bulunmadığı tespit edilmiştir.

7. Bulgulara göre öğrencilerin araştırma tutkusu, farklı düşünceleri, fikirleri resme katmaya çalışması, istenilen malzemeleri getirerek düzenli çalışması gibi durumlar öğrencinin güzel resim yapmasından daha ön planda tutulmuştur. Öğretmenlerin bu konuda bilinçli olduğu ve öğrenci başarı düzeyi ve ilgisine olumlu etki sağladığı tespit edilmiştir.

8. Öğrencinin eğitim ihtiyaçlarının karşılanabilmesi, ailenin ekonomisine bağlıdır. Yoksulluk sınırının 1 milyarın üstüne çıktığı günümüzde 500 milyon civarı bir para ile geçinmeye çalışan ailenin, çocuğunun eğitimi için yapabileceklerinin kısıtlı olacağı söylenebilir. Bulgulara göre öğrencilerin %70'inden fazlası 1 milyarın altında bir gelir düzeyi ile geçinmektedir.

9. Öğrenim düzeyleri ilkokul veya ortaokul mezunu olan anne ve babaların genelini; çocuklarının eğitimi ile ne kadar yakından ilgilendikleri, sanat eğitimi hakkında ne kadar bilinçli oldukları ve ne derece önemsedikleri düşündürücüdür. Bulgulara bakıldığında öğrencilerin anne ve babalarının büyük bir çoğunluğunu ilkokul ve ortaokul mezunları oluşturmaktadır.

10. Bulgulara göre öğrencilerin çoğunluğunun il ve ilçelerde oturduğu %17'lik bir bölümünün çevre köylerden geldiği ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, yaşanan yerin

ve o toplumun sosyo-kültürel yapısının, öğrencinin resim dersi başarı düzeyi ve ilgileriyle bağlantısı var mıdır sorusuna net bir cevap vermemektedir. Fakat, öğretmenlere yöneltilen açık uçlu anket soruları ile, öğrencilerin; ailelerinin eğitime, okula karşı tutumunu, değer yargısını ve eylemlerini benimsediği ve buna göre davrandığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle yaşanan yerin ve o toplumun sosyo-kültürel yapısının sanat eğitime verdiği önem, öğrencinin resim dersi başarı düzeyi ve ilgisini etkilemektedir.

11. Bulgular sonucunda öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyi ve ilgilerini olumsuz yönde etkileyen müfredat kaynaklı sorunların olduğu ortaya çıkmıştır.

12. İlköğretim kurumlarında verilen 1 saatlik sanat eğitiminin süresinin yetersizliği nedeniyle ankete katılan resim öğretmenlerinin çoğunluğu, öğrencilerin sanat eğitiminden gerekli kazanımları sağlayamadıklarını belirtmişlerdir. Orta öğretim kurumlarında resim dersine 2 saatlik süre ayrılması, ilköğretim kurumlarında olduğu gibi öğrencilerin başarı düzeylerini ve ilgilerini olumsuz yönde etkilemediği tespit edilmiştir. Fakat orta öğretim kurumlarında sorun, resim dersinin seçmeli olması nedeniyle öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sanat eğitiminden yoksun yetişmesidir.

13. Tablo 30'a bakıldığında, ankete katılan öğretmenlerin tamamının, “okul yöneticilerinin sanat eğitiminin amacına ulaşması için gereken her türlü yardımı gösteriyorlar” cevabını işaretlemediği ortadadır. Orta öğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyi ve ilgilerinin artması için öğrencilerin beklentilerinin karşılanmasında okul idaresinin fazlasıyla bir çaba içine girmediği öğretmenlerin yanıtları doğrultusunda tespit edilmiştir.

14. Sanat eğitimi dersleri uygulamaya dayanan derslerdir. Uygulamalı olan bu ders için verimli işlenebilecek şekilde dizayn edilmiş atölyelerin orta öğretim kurumlarında bulunması gerekmektedir. Resim dersi için gerekli olan malzemelerin demirbaş olarak okullarda bulunması sağlanmalıdır. Bulgulara göre okulların fiziki

ve ekonomik durumunun, öğrencilerin resim dersi başarı düzeyini olumsuz yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

4.2 Tartışma

Ortaöğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyi ve ilgilerini belirlemeden önce ilköğretim kurumlarında verilen resim dersinin öğrencilerde istendik davranış değişikliği oluşturup oluşturmadığını belirtmek gerekir.

Ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğunun, ilköğretim kurumlarında verilen sanat eğitiminin yetersizliğini savunduğu tablo 2’de belirtilen anket sonuçlarıyla ortaya çıkmaktadır. Gençaydın “sevecen bir disiplin anlayışına dayalı sanat eğitimi yoluyla çocuğun gelişmesine yardımcı olunabilir” (Gençaydın, 1993: 15) saptamasının ilköğretim kurumlarında verilen bir saatlik resim dersiyle ne kadar gerçekleşebileceği düşündürücüdür.

“40 dakikalık bir süre içerisinde öğrencinin çalışma için yaptığı hazırlık, öğretmenin ders öncesi hazırlığı, bir önceki konunun hatırlatılıp, yeni konu için motivasyon sağlama ve son beş dakikayı toplama hazırlığı olarak düşünecek olursak, dersin kuramsal ve kılgsal anları için 20 dakika gibi bir süre kalmaktadır.

Bu süre ise sonuçların sağlıklı bir biçimde alınabilmesi, endüstriyel ve teknolojik gelişmenin çağımız insanını yaratıcılık açısından zorladığı günümüzde çok yetersiz kalmaktadır. Liselerimizde ise, “yeni düzenlemelerle resim dersi seçmeli hale getirilerek öğrencilerin büyük çoğunluğunun sanat eğitiminden yoksun yetiştirilmesi yoluna gidilmektedir” (Özhan, 1995: 65)

Tablo 3’e göre orta öğretim öğrencilerinin çoğunluğunun resim dersini; yaratıcılığı geliştirici, kişiliği geliştirmeye yönelik, rahatlatıcı, düşündürücü, el becerilerini geliştirmeye yönelik bulması sevindiricidir.

“Doğru bir eğitim yaşantısından geçen, amaçları iyi tespit edilmiş sanat eğitimi alan birey dünyayı daha anlamlı yaşar, yaratıcı olmanın özgürlüğünü ve insan olmanın yüceliğini yaşar” (Baler, 1990: 93). Bu da hayat için çok önemli bir katkıdır. Resim dersinin önemi, amaçları, gerekliliği, anlatılarak öğrenciler bilinçlendirilmelidir. Bu ders ile sağlanılacak birçok kazanımların hayatla ilişkisi belirtilmelidir. Bunların yapılmasıyla, öğrencinin derse ilgisi artacak, bilinçli bir eğitimden geçmesi sağlanacaktır.

Resim dersinin öğrencilerin beklentileri doğrultusunda işlenmesinde, öğretmenin büyük rolü bulunmaktadır. “Öğretmen, sınıf ortamını canlandırarak, öğretim için uygun, ilginç ve zevkli bir duruma getiren kimsedir “ (Ferhan, 1985: 52). Resim dersinde öğrencileri kazanma yönünde ne gerekiyorsa yapılmalı ve samimi bir sanat eğitimi ortamı hazırlanmalıdır. Anket sonuçlarına bakıldığında da bunun, çoğu resim öğretmeni tarafından başarıldığı görülmektedir.

Öğrencilerin %83’ü resim dersinin beklentileri doğrultusunda işlendiğini belirtirken aynı öğrencilerin %63’ü resim dersinin hayata katkısı olduğunu düşünmektedir. Burda bir orantısızlık oluşmuştur. Tablo 5 ile Tablo 4’ü bir arada düşünürsek bazı öğrencilerin resim dersinin hayata bir katkısı olmadığını düşündüğü halde, dersin beklentisi doğrultusunda geçtiğini savunduğu ortaya çıkmaktadır.

Form A anketinin son iki sorusunda, resim dersinden ve öğretmenlerinden beklentilerini daha iyi anlamak için, öğrencilere açık uçlu şu sorular yöneltilmiştir:

Resim dersinin nasıl geçmesini istersiniz?

Resim öğretmeninizden beklentileriniz nelerdir?

Bu açık uçlu iki soruyu inceleyince kimi öğrencinin soruları boş bıraktığı, kimilerinin resim dersinden ve öğretmeninden artı bir beklentisinin olmadığı, memnun olduğunu belirttiği, kimi öğrencilerin de çok güzel noktalara değindiği, kendince gördüğü eksiklikleri ifade ettiği ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevaplar genel olarak şu şekilde ifade edilmiştir:

- Resim dersini rahat bir şekilde resim atölyesinde işlemek istediklerini,
- Sınıf ortamında resim yapmaktan sıkıldıklarını,
- Havaalar güzel olduğunda okul bahçesinde resim yapılabileceklerini,
- Resim dersinde müzik dinleme imkanının sağlanabileceğini,
- Öğretmenlerin istedikten sonar resim dersini daha eğlenceli hale getirebileceğini,
- Grup olarak okul duvarlarına resim yapmak gibi farklı ve kalıcı çalışmaların daha zevkli olacağını,
- Her sene sık sık karşlarına çıkan önemli gün ve haftalar konularını sevmediklerini,
- Yapmayı istemedikleri resim konularında öğretmenlerin daha toleranslı olabileceğini,
- Zorla yaptırılan resimlerin onları dersten ve öğretmenden soğuttuğunu, bunun faydasını göremediklerini,
- Bazen yapacakları resim konularını kendilerinin seçmek istediklerini,
- Konu sınırlamasının iyi olmadığını belirtmişlerdir.

Görünen o ki öğrenciler resim dersini diğer derslerden daha farklı bir konumda görmek istiyorlar. Bu derste sıkılmamak, daha rahat ve özgür olmak, atölyede veya dışarda resim yapmak istiyorlar. Ders programında bulunan bazı konuları istemeyerek yaptıklarını belirtiyorlar. Sınıf duvarlarını aşmak istiyorlar. Okul duvarlarına resimler yapmayı düşünenler var. Farklılık, canlılık istiyorlar. Öğretmenlerinin bu konularda daha duyarlı davranabileceğini belirtiyorlar.

“Sanat eğitimi programlarının geliştirilmesi sürece dayalı sürekli bir faaliyet olduğuna göre nasıl çeşitli değişim ve gelişimlere uygun olarak amaçlar değiştirilebilirse konularda aynı şekilde değiştirilebilir. Ancak tercihler objektif incelemelere dayanmalıdır. Konular seçilirken fonksiyonel hale getirilmeli eğitimin, okulun ve dersin amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik olmalıdır. Disiplinler arası yaklaşım herhalde her yıl okullarda kutlanan belirli gün ve haftalarda hep aynı konuların resminin yaptırılması değildir” (Uysal; 1995: web).

Ortaöğretim kurumlarında genelde öğrencilere yaptırılan manzara resimleri pastel boya, suluboya, guaş boya vb. renkli resim teknikleri ile yaptırılmaktadır. Tablo 6'daki bulgulara göre öğrenciler, en çok manzara resmi yapmaktan hoşlanmalarına rağmen, teknik olarak karakalem tekniğini renkli resim tekniklerine göre daha çok benimsedikleri ortaya çıkmıştır. Genelde karakalem tekniğiyle yapılan etüt (desen) çalışmalarını yapmaktansa hoşlanmadıkları görülmüştür.

Bu tutarsızlık öğrencilerin resim konularına ve bu konularda uygulanan resim tekniklerine tam olarak vakıf olmadıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 8 öğrencilerin resim dersinden aldıkları notun genel başarı ortalamasını nasıl etkilediğine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bulgulara göre öğrencilerin %79,5'lik çoğunluğu resim dersinden aldıkları notun başarı düzeylerine olumlu etkilediğini belirtmiştir.

Tablo 19'deki bulguların da gösterdiği gibi öğretmenlerin değerlendirme yaparken öğrencilerin güzel resim yapmasından çok, elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmasını önemsemeleri tablo 8'deki olumlu sonuçların çıkmasına etki etmektedir.

Tablo 11'deki bulgulara göre öğrencilerin %75,5'inin resim yapmayı mutluluk verici bulduğu ortaya çıkmıştır. Fakat öğrencilerin %51'inin ders haricinde resim yaptığı Tablo 10'da belirtmiştir. Bu durumda mutluluk verici bir eylem olarak nitelendirilen resimi, ders dışına taşırmayan öğrencilerin de olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bulgular sonucunda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun ders dışında resim yapmadığı, ünlü ressamların yaptığı resimlerin çoğaltılmış örneklerini çevrelerine dikkatli bakmadıkları veya ilgilerini çekmedikleri için göremedikleri, internet aracılığıyla sanatsal kaynakları araştırmadığı, resim sergilerine gitmediği, yani ders dışında resme ilgilerinin fazla olmadığı, ortaya çıkmıştır.

Tablo 18’de orta öğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin, haftalık girdikleri ders saati dağılımı yer almaktadır. Nitekim araştırmamıza katılan 10 öğretmenin 7’sinin 5–10 saat arasında resim dersine girmesi dikkate çekicidir.

Tablo 19’da ortaöğretim kurumlarındaki resim öğretmenlerinin, egzersiz dersi verip-vermediğine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Egzersiz dersleri resme ilgisi olan öğrencilere fazladan vakit ayrılması, istekli öğrencilerle ilgilenilmesi, okuldaki sanatsal faaliyetlerin yaygınlaştırılması adına yapılması gereken bir aktivitedir. Bu aktivitenin öğrencilere katkısı büyüktür. Ankete katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun egzersiz dersi vermemesi üzücüdür. Hevesli öğrencilerin egzersiz dersinden mahrum edilmemesi önemli bir husus olarak düşünülebilir. Resim öğretmenlerinin bu tarz fırsatları kendilerinden ödün vererek öğrenci lehine kullanmaları çok faydalı olacaktır.

“Sınıflarda yaratıcılığın geliştirilmesi için öğretmen öğrencilerin fikirlerini rahatlıkla söyleyebilecekleri bir ortam hazırlamalı ve onlara güven duygusu aşılamalıdır. Sıra dışı fikirlerin açıklanmasına imkan sağlayacak tehdit edici olmayan bir atmosferin sağlamalıdır. Yaratıcı fikirler ya da ürünleri öğrencilerin ortaya atmaları için öğretmenin elinden geleni yapması, belli bir süreç sonunda öğrencilere çok şey kazandıracaktır. Rıza’ya göre yaratıcılığın geliştirilmesinde öğretmenin rolü büyüktür. Bu nedenle öğretmenin kendisinin de yaratıcı olması gerekir. O’na göre öğretmenin hizmet öncesi veya hizmet içi, yaratıcılık eğitiminden geçmesi gerekir” (Rıza, 2001: 143).

“Öğrencinin eğitiminde en önemli çevre etmeni öğretmendir. İyi bir öğretmen yeri geldiğinde, öğrencinin gözünde anne-babadan ve tüm diğer kişilerden daha üstün tutulmaktadır. Böyle öğretmenin öğrenci üzerindeki eğitimsel etkisi de büyük olmaktadır. Çoğu zaman, öğrenci, öğretmenlerinden birine benzemek için örnek seçmektedir. Öğretmenin öğrencilerine örnek olabilmesi ise, öğretmende örneklik niteliklerinin bulunmasına bağlıdır. Öğretmenin örnek alınabilecek kişilik

özelliklerinin en önemlisi öğrencileri ile kendi arasında sıcak ve samimi bir dostluk yaratabilmesidir. Diğerisi ise öğretmenin düzenli ve planlı çalışmasıdır” (Başaran, 1988: 195).

“Öğretmen bilgi yüklü olduğunu ve öğrencilerin bu yükten faydalanan pasif alıcılar olduklarını düşünmemeli. Öğretmen bilgiye ulaşma yollarını bilmeli, öğrenme ortamının hazırlayıcısı ve yönlendiricisi olmalıdır. Kurduğu senaryolarla problem ortamları yaratan, öğrencilerin problemi tespit etme sine ve cevap bulmasına yardımcı bir rehber rolü oynamalıdır” (Çelik, 2000: 136).

“Öğretmenler teknolojinin eğitim ortamı ile kaynaşmasında en önemli unsurdur. Öğretmenler sanayi toplumunda beyaz tebeşir ve tahtayı nasıl etkili ve verimli kullandırlarsa aynı şekilde tepegöz, bilgisayar, CD-ROM, video disk, internet ve diğer çoklu medya ortamlarını verimli ve etkili kullanmayı öğreneceklerdir. Bilgi toplumunun öğretmenleri öğreten değil öğrenmeyi yönlendiren, bilgi aktaran bilgi kaynaklarına erişim yollarını gösteren ve kolaylaştıran, bireysel öğretime inanan öğrenmeye yardımcı bir unsur olmalıdır.” (Çelik, 2000: 135).

Tablo 22’deki bulgulara göre, resim öğretmenlerinin çoğunluğunun sergi faaliyetinde bulunmaması, ders dışında alanı ile ilgilenmemesi, üretken olamaması düşündürücü bir durumdur. Bunun nedeni ne olursa olsun toplumu bilinçlendirmek, alanında körelmemek, üretken olmak, kendini geliştirmek, yeteneğini kullanmak, sergi faaliyetlerini yaygınlaştırmak ve örnek olmak adına resim öğretmenlerinin ders dışında da kendine vakit ayırması ve sergi faaliyetlerinde bulunması faydalı olacaktır.

Bütün sanat eğitimcilerinin sanatçı olması beklenemez. Sanatçı olmak daha farklı bir durumdur. Ama resim öğretmeni önce sevme, benimseme ve çok çalışma ile kendi alanında bir yere gelebilir. Uygulamalı çalışma yapmayan öğretmen zamanla bildiklerini unutabilecek, yeteneklerini köreltecek ve mesleğinden soğuyabilecektir. Sadece kuramsal bilgiler eğitim için yeterli olmayabilir.

Öğretmenin öğrencileri yanında da uygulama yapması, öğrencileri teşvik ve özendirme adına önem taşımaktadır.

Notla yapılan değerlendirmede öğrencinin sadece yaptıkları çalışmaları değil, duyuşsal ve bilişsel alanlar da dikkate alınmalıdır. Sevindirici olan da ankete katılan öğretmenlerin bu konuda gayet bilinçli olduğunun bulgular sonucunda ortaya çıkmasıdır. Tablo 19'a göre öğrencilerin araştırma tutkusu, farklı düşünceleri, fikirleri resme katmaya çalışması, istenilen malzemeleri getirerek düzenli çalışması gibi durumlar öğrencinin güzel resim yapmasından daha ön planda tutulmuştur.

“Lise çağındaki öğrenciler grafiksel gelişim basamakları içinde artistik ifade basamağında bulunurlar. Bu basamakta artık sanat eğitimcisinin karşısında genç bir birey vardır. İlköğretimdeki gerçekçi çabanın başka ve daha anlamlı bir gerçekçilik anlayışı ile sürdüğü görülür. Bunun yanı sıra gençte kendi açısından bir eser yaratma çabası ağır basar. Hazır konuları anlatıp yinelemek yerine, yaratma, yeni bir şey ortaya çıkartma gayreti egemendir” (Türkdoğan, 1981: 16). Sanat eğitimcisinin orta öğretim öğrencilerinin gelişim özelliklerini iyi bilmesi gerekir.

“Çağdaş eğitim ve öğretim ilkelerine göre görev yapmaya çalışan bir öğretmen sadece ders veren, ders anlatan, sınav yapan ve not takdir eden bir kimse değildir. Aynı zamanda bir organizatör, bir izleyici ve bir değerlendircidir” (Oğuzkan, 1985: 55). Öğretmenin üstlendiği görevler gerçekten oldukça güç ve karmaşıktır. Sanat eğitiminde değerlendirme unsurları diğer derslere göre daha belirsizdir. Çünkü amaç, yaratıcı bireyin üretkenliğinin geliştirilmesi olduğundan, çalışmaların aritmatiksel kriterlerle ölçülmesi, bireysel farklılıkların gözardı edilmeyeceği ilkesini kabul etmiş olan sanat eğitimi ve sanat eğitimcisine bir hayli güçlük ortaya çıkmaktadır.

“Sanat eğitimcisi öncelikle öğrencilerinin eleştiri yapmalarını sağlamalıdır. Sınıfta farklı anlayışta yapılan çalışmaları sergileyerek, hemen her öğrencinin bu çalışmaları eleştirmesi istenmelidir. Her öğrencinin eleştirisi, yanlış da olsa

küçümsenmeyerek, ya da diğer arkadaşlarının bu tür yaklaşımlarına izin verilmeyerek öğretmen tarafından sonuna kadar dinlenmeli ve eleştiri yapmanın önemi öğrenciler üzerinde hissettirilmelidir. Daha sonra sanat eğitimcisi eleştiri yaparak yanlışları düzeltmeli, eksikleri tamamlamalıdır. Öğrencinin eleştiri yapması ilk başta ifade etme alışkanlığı kazandıracaktır. Kendi eleştirisinden sonra öğretmenin eleştiri yapmasıyla eksik ve hatalı yönlerini görerek eleştiri yapmayı öğrenecektir. Böyle bir eğitim süreci içinde, bir sanat eserinin incelenmesinde ve eleştirisinde gerekli nesnel ölçütlerin ne olduğunu anlayacak ve bilgi birikimiyle sanat eseri ile sanat eseri niteliği taşımayan çalışmaları ayırt edebilecektir” (Balcı, 1990: 85).

Öğretmen öğrenci çalışmalarını değerlendirirken, not verirken bile öğrencinin hayatına faydası olacak kazanımları edinmesini sağlamalıdır. Değerli olan alınan not değil sanat eğitimiyle öğrencilerde istedik değişikliklere ulaşabilmektir. Özellikle sanat eğitimcileri notla değerlendirmede çok esnek olmalıdır. Sanat eğitimcisi asla notu öğrenci üzerinde tehdit aracı, disiplin sağlayıcı bir unsur olarak kullanmamalıdır. Bu öğrenciyi öğretmenden ve dersten koparır. Zorla, not tehdidiyle yaptırılmaya çalışılan resimlerin, işlenen resim dersinin amacına ulaşması zordur. İyi bir sanat eğitimcisi, problemlerin çözülmesine yardımcı olabilecek birçok hoşgörülü yöntemle sahip niteliktedir.

Başaran, (1988: 197–198) iyi bir öğretmenin özelliklerini değişik kaynaklardan derleyerek şu şekilde derlemiştir.

Karakter Yönünden:

- Öğrencileriyle bir arada bulunmaktan zevk duyar,
- Öğrenmekten büyük haz duyar,
- Enerjik ve sağlıklıdır,
- Hevesli ve isteklidir,
- Çekici ve düzenlidir,

- Duygusal olgunluğa sahiptir,
- Coşkularında durulaşmıştır,
- Güvenlik duygusuna sahiptir.
- Korku ve kaygılarından oldukça sıyrılmıştır,
- İyi ilişkide kurmada beceriklidir,
- Başkalarıyla kaynaşabilir,
- Doğru ve yanlışsızdır,
- Hoşgörülüdür,
- Şakadan anlar ve hoşlanır,
- Sabırlı ve sinirlerine egemendir,

Toplumsal Uyum Yönünden:

- Öğretmenliğini kusurlu hale getirmeyecek bir yaşama sahiptir,
- Öğrencilerini olduğu gibi kabul eder,
- Öğrencilerini, kendi güdülerini doyurmada araç olarak kullanmaz,
- Kendini öğrenci ile özdeşleştirir,
- Öğrencilerini anlamaya çalışır,
- Öğrencilerine dostça davranır,

Öğretim Yönünden:

- Çalışmalarını dikkatle planlar,
- Öğrenmeni, her öğrencinin yaratıcı çabalarıyla gerçekleştğini bilir,
- Gerçekleri öğrencilerine sunmaktan çekinmez,
- Öğrenme ilkelerini anlar ve kullanır.
- İşlerini süresi içinde ve düzenli yapar,
- Öğrencilerine ayrı ayrı yardım eder,
- Öğrencilerin düşüncelerini dersinde kullanır,
- Konularını öğrencilerin ilgilerine ve yaşamlarına bağlar,
- Öğrencilerin düşüncelerini ortaya koymasına olanak hazırlar,
- Disiplin bozuklukları ortaya çıkmadan önce önemler alır,
- Yapıcı bir disiplin uygular,
- Kendini yetiştirmeye karşı derin ilgisi ve hevesi vardır,

- Toplumsal etkinliklere katılır,
- Şakacı bir konuşmaya sahiptir,
- Çevre kaynaklarından yararlanır,
- Öğretici araçlardan yararlanır,

Tablo 27’deki bulgulara göre sorulara cevap vermeyen öğrenciler de dikkate alındığında ailelerin %70’ inden fazlası 1 milyarın altında bir gelir düzeyi ile geçinmektedir.

Yoksulluk sınırının 1 milyarın üstüne çıktığı günümüzde 500 milyon civarı bir para ile geçinmeye çalışan ailenin, çocuğunun eğitimi için yapabilecekleri çok kısıtlıdır. Kıt kanaat geçinen ailenin çocuğu sanat eğitimi için gerekli malzemeleri yeri geldiğinde temin edemeyecektir. Temin etse de ailesine yük olmanın ezikliğiyle derse gelecektir. Sanat eğitimi için gereken harcamalar fazla olmasa da güçlük çekecek birçok ailenin olduğu görünen bir gerçektir. Bu da öğrencinin resim dersi başarı düzeyini ve ilgisini düşürebilecektir.

“Ailenin geçim koşulları, çocuğun kişiliğine etki yapan önemli bir etkindir. Babanın işi; annenin dışarıda çalışması, çocukların okul çağında iken çalışmak zorunda kalması, ailenin geliri, anne ve babaların çocuklarıyla bir arada bulunmasının süresi, ailenin sık sık yer değiştirmesi gibi durumlar çocuğun kişiliğini olumlu ve olumsuz olarak etkilemektedir” (Başaran, 1988: 174).

Sawrey ve Telfort’ a göre; “bir ailenin toplumdaki yerini ailenin; yaşadığı çevre, mal varlığı, toplum işlerine katılması, soyu, ünü, geçim biçimi belirler. Bu değişkenlere göre, aileleri toplumsal katmanlara ayırmak olanaklıdır. Bir ailenin alt, orta ve yüksek katmalardan birinde olması, ailenin eğitim çevresini etkileyebilmektedir. Bir toplumu oluşturan katmanlar üzerinde yapılan araştırmalar ailenin toplum içindeki yerine göre, okula karşı değişik tutumlar, değer yargıları ve eylemler geliştirdiklerini göstermektedir. Gençler, ailelerinin, eğitime, okula karşı

tutum, değer yargısını ve eylemlerini benimsemekte ve buna göre davranmaktadırlar” (Başaran, 1988: 171).

Tablo 22’deki bulgulara göre ankete katılan öğretmenlerin, %70’i, velilerin sanat eğitime karşı yaklaşımlarının, öğrencileri etkilediği, %30’u ise herhangi bir etkisi olmadığını savunmaktadır. Ortaya çıkan bulgulara göre Sawrey ve Telfort’un düşüncelerini ankete katılan öğretmenlerin %70’i doğrulamaktadır. Orta öğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyi ve ilgilerini olumsuz yönde etkileyen velileri bilinçlendirmek, öğrenci ve velilere rehberlik yapmak bu konunun uzmanı olan (olması gereken) resim öğretmenlerine düşmektedir.

Form B anketinin son bölümünde öğretmenlere, eklemek istedikleri görüşlerini alabilmek için şu ifade yöneltilmiştir.

Öğrencilerin başarı düzeyi ve ilgilerini etkilediğine inandığınız hususları lütfen yazınız.

Öğretmenler öğrencilerin yaşadığı çevre ile ilgili hususlarda:

- Ailelerin genelde sanatsal faaliyetleri ve resim dersini önemsemediğini,
- Çevredeki sanatsal faaliyetlere aileler tarafından katılım olmadığını,
- Medyanın görsel sanatlara gerektiği kadar yer vermesi durumunda bu insanlar üzerinde resme karşı olumlu etki oluşacağını,
- Ailesinin ve çevresinin sanata önem vermediği öğrencilere sanatın öneminin ve gerekliliğinin kavratılmasının zor olduğunu belirtmişlerdir

“Babanın toplumca beğenilen bir mesleğe sahip olması çocuklarında kıvanç duygusunu geliştirmektedir. Çocuğun küme içindeki yerinin belirlenmesinde babasının mesleği ölçütlerden biridir. Babasının mesleğini beğenmeyen çocukların özellikle ergenlerin, arkadaşları yanında utangaç olduğu babasının mesleğine ilişkin konularda pek konuşmadıkları, umursamazlık gösterdikleri görülmektedir.

Bu durum çocukların babalarına karşı olan saygı ve güven duygularını oldukça sarsmaktadır.

Çalışan annenin aileye getirdiği gelir, ailenin sosyo-ekonomik durumunu geliştirmekte, aileye daha iyi geçim ortamı hazırlamaktadır. Fakat annenin günün büyük bir kesiminde çocuklarında ayrı kalması, çocukların kişilik gelişimlerinde sakıncalar doğurmaktadır. Çalışan annenin, aile dışındaki yaptığı işi topğlumca beğenilmeyen bir iş ise tıpkı babanın işinde olduğu gibi çocuklar arkadaşlarını hor görmesi ve kınaması ile karşılaşmaktadır” (Başaran, 1988: 174).

Tablo 28’deki bulgulara bakıldığında öğrencilerin babalarının büyük bir çoğunluğunu ilkokul ve ortaokul mezunları oluşturmaktadır.

Birey birlikte yaşadığı ailesi, akranları, doğal-sosyal çevresi ve kitle iletişim araçları ile sürekli etkileşimde bulunmaktadır. Bu tür etkileşimler bireyde yeni öğrenmeler sağlarken aynı zamanda birçok davranışı gerçekleştirebilir. Bireyler içinde yaşadığı sosyal çevrece onaylanan olumlu davranışları da geliştirebilir.

Toplumların bilimsel, ekonomik, kültürel değişim ve gelişimi o toplumu oluşturan insanların eğitilmesine bağlıdır. “Eğitim, toplumdaki bu değişimlerin nedeni olan, düşünce, beden ve ruhsal değerlerin gelişmiş çağdaş insanları amaçlar. Yalnızca geçmiş ve bugünü değil toplumun geleceğini düşünerek bireyler araştıran, bulan, üreten bir yapıya yöneltir. Bu işlevleri karşılayamayan günümüz eğitim kurumları çağın gereksinimlerine, isteklerine uygun, dengeli, düzenli, toplum yararına, üretime dönük bilimsel eğitim veren kurumlar olmak çabasındadır. Ülkemizde özellikle son yıllarda yakından incelediğimiz geçmiş de olan çalışmaların olumlu sonuç vermemesi nedeniyle hala ezbere, bilgi depolamaya dayalı bir eğitim süreci yaşamaktayız. Belleği geliştirmeye yönelik programlar yerine yaratıcılığı geliştirmeye yönelik program çabaları, eğitimin diğer unsurlarına (eğitimci, mekan, araç-gereç) ilişkin sorunlara bağlı olarak istenilen amaca ulaşamamaktadır. Başarısızlığın önemli bir nedeni de tutarlı davranan, değerler

üreten, yaratabilen bireylerin yetişmesinde çok etkin olan sanat eğitime genel eğitim sistemi içinde gereken önemin verilmemesidir” (Ersoy, 1993: 275).

“Ülkemizde programcılık konusunda geline nokta istenilen düzeyde değildir. Uzun yıllar eğitim programı yerine müfredat programı kullanılmıştır. 1950’ li yıllara kadar kullanılan bu deyim eğitim kurumlarının okutacağı derslerin isimleri ve konular listelerini ifade etmiştir. Eğitim programı anlayışında çalışmalar devam ederken 1982 yılında Milli Eğitim Bakanlığı, program geliştirme konusunda bir model oluşturmuş ve daha sonra oluşturulacak programların bu modele göre hazırlanması için toplantılar yapılmış ve yeni modele göre ilk ve ortaöğretimde bazı derslerin programları hazırlanmıştır. 18 Şubat 1990 yılında yine Milli Eğitim Bakanlığı Ölçme-Değerlendirme ve Program Geliştirme İhtisas Komisyonları kurulmuştur. Bu komisyonlardan birisi de Güzel Sanatlar Komisyonu’ dur. Demek ki ülkemizde çağdaş anlamda Sanat Eğitimi Programlarına yaklaşım bu tarihten sonra başlamıştır. Bu programlarda Üniversite ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliği yaptığı halde bilimsel kıstaslara önem verilmediğinden istenilen seviyeye ulaşmamıştır” (Ünver, 2002: 43).

Resim dersi müfredatındaki konuların bir kısmının uygulanırlığının olmadığı görüşünü ankete katılan 10 öğretmenden 7’sinin onaylaması, bu konuda büyük bir sorunun olduğunu ortaya koymaktadır.

Form B anketinin son bölümünde öğretmenlere, eklemek istedikleri görüşlerini alabilmek için şu ifade yöneltilmiştir:

Öğrencilerin başarı düzeyi ve ilgilerini etkilediğine inandığınız hususları lütfen yazınız.

Öğretmenler ders programı ile ilgili hususlarda:

— Ders programında öğrencilerin sanatsal etkinliklerde daha özgür olmalarını engelleyen sınırların olduğunu,

- Bazı konulara gereğinden fazla yer verildiğini,
- Bazı konuların her yıl olması ve çokluğu öğrencileri sıkıttığını,
- Bu konuların öğrencilerin düşünme ufuklarını daraltarak dersten soğumalarına neden olduğunu,
- Öğrencilerin önemli gün ve hafta resimlerini ilginç değil sıkıcı bulduklarını belirtmişlerdir.

“Eğitim öğretimin daha iyi bir şekilde yürütülebilmesi, öğretmenin bir öğretim yılı süresince ders vermekle yükümlü olduğu sınıflarda program uyarınca belirli üniteleri veya konuları hangi aylarda, yaklaşık olarak ne kadar zamanda işleyeceğini gösteren ve öğretime hazırlanarak ders yılı başında okul yönetimine verilen çalışma planının ders özellikleri, fiziksel ortam, çevresel faktörler vb uygun olarak yapılmasına bağlıdır” (Oğuzkan, 1985: 128).

“Bölgeleri arasında hatta kent merkezleri ile varoşları arasında çok belirgin ekonomik, sosyolojik, kültürel farklılığın hissedildiği toplumsal yapıdaki ülkemizin gerçekleri ve bu değişken koşulların belirlediği bireysel farklılıklar, bilimsel bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır. Bilim toplumların alana yönelik verilerinden de yararlanarak aşağıda belirtilen hususların programlar hazırlanırken özenle uygulanması gerekir.

- Programın üniversite ve Milli Eğitim Bakanlığı’ na bağlı uzman kişilerin oluşturacağı bir komisyon tarafından geliştirilmesi,

— Bu komisyonun disiplinler arası yaklaşımdan hareketle eğitim bilimlerindeki; program geliştirme, ölçme-değerlendirme, eğitim teknolojisi, eğitim psikolojisi, eğitim sosyolojisi, eğitim ekonomisi, eğitim yönetimi ve sanat eğitimi gibi bilim dallarındaki uzman kişilerden sürekliliği olacak şekilde hazırlanması,

- Toplumun sosyolojik, ekonomik, kültürel yapı özellikleri, çağdaş gerçekler ve gelecek adına toplumsal beklentilere uygun olması,

— Program içeriğinin tüm boyutlarıyla eğitimci ve öğrenciye rehber olabilmesi,

— İçeriğin belirlenmesinde basitten bileşiğe, somuttan soyuta, yakından uzağa ilkesine uyulması,

— İçeriğin belirlenmesinde öğretmen, öğrenci, veli, yönetici, uzman ve gerekirse işveren tarafının görüşlerinin alınması,

— Öğrencilere davranışları kazandırmada nasıl bir sıra izleneceğinin örnek ders planında gösterilmesi,

— Öğrencileri değerlendirme tekniklerinin örneklerle açıklanması,

— Hazırlanan programların önce deneme okullarında bilinçli sanat eğitimcileri gözetiminde en az bir yıl denendikten sonra gerekli düzenlemeler yapılarak uygulamaya konulması gerekmektedir” (Ertürk;1994: 150).

“ Son yıllarda üretici, yaratıcı gibi değerlere programlarında sıkça kullanılan Türk Milli Eğitim sistemi, gerçekte bireyin tamamen zihinsel yeterliliğiyle ilgilenmektedir. Verilere bakıldığında bu yöndeki yeterlilik isteği sanat eğitiminde daha da alt düzeyde gerçekleşmekte ve sanat eğitimi asıl işlevini yerine getirememektedir. Bu tutum bireylerdeki yaratıcı düşünce biçimlerini geriletmemektedir” (San, 1982: 20). Böyle bir yaklaşım genci alışılmışlar, bilinenler dünyasına hapseden statik ve klasik bir yaklaşımdır.

“Yeni durumlara uymayan, problemler karşısında çaresiz, üretemeyen beyinler bu sistemin ürünüdür. Öyleyse sanat eğitimimiz eğitimin her kademesinde

öğrencideki yaratıcı yetileri gözetirken, onu kimi zaman üreten, kimi zaman tüketen kılarak geliştiren bir davranış biçimini oluşturmalıdır” (San, 1979:170).

Öğretmenlerin tablo 31’deki görüşlerine göre müfredattaki konuların bir kısmının uygulanırlığının olmadığını belirtmeleri büyük bir sorunu ortaya koymaktadır.

“Eğitim sistemimiz; uygulamada, eğitimin her kademesi için geçerli olmak üzere toplumun kendi iç dinamik, gereksinim ve yönlendirmelerinden soyutlanmış; devlet-siyaset-bürokrasi üçlüsünce düzenlenip yürütülen ve bunların geçirdiği değişimin etkisiyle yön ve söylemini gelişmelere göre değiştiren bir anlayışa göre yapılandırılmış bir sistemdir. Bilgi toplumu eğitim yapısı ile ülkemizdeki eğitim anlayışı ve yapısı karşılaştırıldığında eğitim ile biraz ilgilenen kişiler bile eğitim sisteminin bilgi toplumu anlayışından çok gerilerde sanayi toplumu şartlarında yapılandırıldığını söyleyecektir” (Milli Eğitim Dergisi, web).

Tablo 33’deki bulgulara göre, öğrencilerin %83’ü resim dersinde istenen konular için verilen sürenin yeterli olduğunu, %17’si ise yeterli olmadığını ifade etmiştir. İlköğretim kurumlarında olduğu gibi resim dersine haftada bir saatlik süre ayrılmış olsaydı tablo 33’deki bulgulara ulaşmamız mümkün olmayacaktı.

“Okullarımızın programları incelendiğinde sanat eğitimi veren derslerin çok az ve seçmeli olduğu görülür. Örneğin, liselerde resim ve müzik dersleri seçmelidir. İdareciler çoğu zaman sanat eğitimi dersleri için sınıf açmamaktadır” (Karayağmurlar, 1991: 387).

“Liselerde, öğrencilerin üniversite sınavlarında başarılı olması, okul yönetiminin ve öğrencilerin ilk amacı haline gelmiştir. Okulun her imkanları bu amacın gerçekleştirilmesi için kullanılır. Bu amaca ulaşmak için resim dersinin hiç önemi yoktur. Okul müdürü ve idaresi, genellikle üniversite sınavı için gerekli dersleri ve bu derslerdeki başarıyı gözler. Onları sanat eğitiminin sorunları pek

ilgilendirmesiz” (Balcı, 1990: 101). Nitekim tablo 30’a bakıldığında, ankete katılan öğretmenlerin tamamının, okul yöneticilerinin sanat eğitiminin amacına ulaşması için gereken her türlü yardımı gösteriyorlar cevabını işaretlemediği ortadadır.

Okullarımızın çok az bir bölümünde atölye bulunmaktadır. Okullarımız bina olarak tasarlanırken resim dersliği olarak özel bir derslik tasarlanmamaktadır. Durum böyle olunca da, resim atölyesi kolayca derslik haline getirilebilir. Atölye olmayınca zorunlu olarak dersliklerde işlenmek durumunda kalınan resim dersi karşısına işlevsel bir takım sorunlar çıkmaktadır. Bu sorunlarda dersin işleyişini olumsuz yönde etkilemektedir.

Tablo 36’da ankete katılan resim öğretmenlerinden, %70’i öğrencileriyle verimli ders işleyebilecekleri resim atölyesinin olmadığını, %20’si resim atölyesinin olduğunu fakat yeterli olmadığını, %10’u ise verimli ders işleyebileceği bir atölyesinin olduğunu ifade etmiştir.

Form B anketinin son bölümünde öğretmenlere eklemek istedikleri görüşlerini alabilmek için şu ifade yöneltmiştir:

Öğrencilerin başarı düzeyi ve ilgilerini etkilediğine inandığınız hususları lütfen yazınız.

Öğretmenler resim dersinin işlendiği ortam ile ilgili hususlarada:

- Atölye ortamı ile öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilecekleri, rahat davranabilecekleri, yaratıcılıklarını kullanabilecekleri mekanların sağlanması gerektiğini,
- Sınıflarda öğrenci sayısı çok olduğu için verimin istenildiği gibi olmadığını,
- Sanatsal geziler sergilerle gençlerin ilgi alanlarının artırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sanat eğitimi dersleri uygulamaya dayanan derslerdir. Özellikle iki boyutlu biçimlendirme çalışmaları dışında kalan ve üç boyutlu biçimlendirme çalışmaları için gerekli olan kil, alçı, ağaç, artık malzeme gibi malzemelerin her an atölye ortamında bulunması ve kullanım olanakları sonrası taşınıp, korunması gerekir. Bu çalışmalar için gerekli olan malzemelerin demirbaş olarak okullarda bulunması sağlanmalıdır. Bu hususlarda ortaya çıkan sorunlar sanat eğitiminin sağlıklı bir biçimde yürütülmesini engellemektedir.

Resim dersinin amaca uygun olarak yapılabilmesi için, gerekli malzemelerle donatılmış, büyüklük, ışık ve hava açısından yeterli atölyelerin olması gerekmektedir. Atölye olmayan okulların çoğunlukta olması yetkililerin resim dersine gereken önemi gösteremediklerini ortaya koymaktadır. Anket uygulaması yapılan beş orta öğretim kurumundan sadece birinde dersin verimli işlendiği resim atelyesinin bulunması, sanat eğitiminin büyük sorunlarından birini daha ortaya koymaktadır. Bu durumun öğrencinin resim dersi başarı düzeyini ve ilgisini nasıl etkileyeceği tahmin edilebilir.

“Okullarımızda uygulanan öğretim stratejilerinin gözden geçirilmesinin gerekli olduğu ortadadır. Öğretim stratejisi, önceden belirlenmiş öğrenim amaçlarını elde etmek için tasarlanır. Başvurulan öğrenme ortamının ve kullanılan materyallerin konuyu kavratmaya, ilgili beceri ve yeterlikleri kazandırmaya uygun olması, başka bir deyişle öğrenciye dönük olması önemlidir” (Titiz, 1998: 12).

“Öğretim hizmeti, öğrencinin davranışlarında istendik değişiklikleri oluşturabilecek nitelikteki dış koşullar olarak tanımlanmıştır. İşte öğretim hizmetinden istenilen verimin sağlanabilmesi için öğrenciyi etkileme gücünde bulunan tüm dış etkenlerin, öğretmen tarafından öğrencinin kazanacağı davranış niteliğine göre sürekli yeniden düzenlenmesi, denetlenmesi gerekir. Bu da istendik davranış değişikliğinin türüne uygun etkili bir iletişim ortamının oluşturulması, bu ortamın da en etkili iletişim araç ve gereçleriyle zenginleştirilmesi ile mümkündür. O halde etkili öğretim öğrencinin kazanacağı davranışın türüne uygun düşen bir

çevrenin oluşturulması ve işletilmesi demektir. Modern eğitimin araçları hem öğretmenlerin sahip oldukları olanakları zenginleştirmek, hem de çalışmalarını daha verimli kılmak bakımından etkili olmaktadır. Ayrıca modern eğitim araçları, öğrencide derse karşı ilgi uyandırmak ve böylece daha iyi öğrenmesini sağlamak bakımından da yararlı olmaktadır” (Başaran, 1988: 156).

Görünen o ki, ülkemizdeki orta öğretim kurumlarının çoğu, öğrencilerin derse karşı ilgisini artıracak, daha iyi öğrenmesini sağlayacak, atölye ve modern eğitim araçlarından yoksundur.

Tablo 38’deki bulgulara göre, ortaöğretim kurumlarının, koridor ve sınıflarının %74’ünde resim panolarının bulunduğu, %26’sında bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Okullarda sanatsal faaliyetlerin yaygınlaştırılması, sanatın eğitim ortamıyla kaynaştırılması, öğrencilerin daima görebilecekleri örneklerin olması, öğrencilerin teşviki gibi nedenlere bağlı olarak okul koridorlarında ve sınıflarda resim panolarının olması ve bu panoların boş kalmaması önem arz etmektedir. Çoğu okullarda da resim panolarının bulunduğu tablo 38’de görülmektedir.

4.3 Öneriler

1. Öğrencilerin ders dışında sanatsal faaliyetlere ilgisiz oldukları gözlenmiştir. Geleceğin anne ve babaları olacak gençlerimizin sanata gereken önemi göstermesi için; sanatın, öğrencinin yaşamıyla bütünleşmesine yönelik çalışmalarda bulunulmalıdır. Resim sergilerine, müzelere geziler düzenlenmeli, bilgisayar aracılığıyla sanatsal kaynaklara ulaşmaları sağlanmalı, ilgi alanlarını geniş tutmalarının faydalarından bahsedilmelidir. Sanat eğitiminin amaçlarının hayata geçirilmesi sağlanmalıdır.

2. Öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebilecekleri bir resim dersi ortamı oluşturulmalıdır. Gördüğünü aynen resmeden değil, düşündüğünü resmeden bir

resim eğitimi anlayışı yerleştirilmelidir. Derslerde yaş gruplarına göre hayal gücünün kullanımına yönelik konular işlenmeli, öğrenciler hayal etmeye ve düşünmeye yönlendirilmelidir.

3. Eğitim ortamı içerisinde öğrenci kendini özgür hissetmeli, düşüncelerini rahatça ifade edebilmelidir. Öğretmen mantığına ters düşen fikirlerin de destekçisi olmalıdır. Yeni düşünce üretmeye engel olan kültürel normların etkisini azaltıcı etkinliklerde bulunmalıdır.

4. Öğrenciyi ikna etmenin, onu öğrenmeye hazır hale getirmede önemli bir rol aldığı bilinmektedir. Öğrenci, öğrenmeyi istemeli ve bunun yollarını aramalıdır. Sınıf içindeki pasif alıcı durumundan çıkıp, öğrenme olayının içine aktif katılımcı olarak girebilmelidir.

5. Her öğrenci kendilerinden resminin yapılması istenen kavram üzerinde; beden, zihin ve duygu yoğunluğu kadar his ve heyecan duyarak hareket etmiş ve etkilenmiş olmaktadır. Onun başarısı sanatçı kişiliği değil, çalışmaya katılmakla sağladığı yaşantı yoğunludur. Güzel resim, bir amaç olarak algılanmamalı, gösterilen yaşantı yoğunluğunun bir sonucu olarak kabul edilmelidir.

6. Sanat eğitimi teknik bilgi ve becerilerinin alt sınıflardan, üst sınıflara çıkıldıkça arttığı bilinmelidir. Beceri artışının gelişmeye ve sürece bağlı olduğu unutulmamalıdır.

7. Öğrenci velileriyle sağlıklı diyalog kurulmalıdır. Velilere, sanat eğitiminin önemi, yapılacak veli toplantılarıyla, konferanslarla anlatılmalı, resim derslerine karşı olan ilgisizlikleri yapılacak çalışmalarla olumlu yöne çekilmelidir.

8. Sanat eğitimi, her bireyin alması gereken bir eğitimidir. Resim dersinin orta öğretim kurumlarında seçmeli ders olarak uygulanmasının doğruluğu düşünülmelidir.

9. Sanat eğitiminin daha etkin bir biçimde geliştirilmesini sağlayacak çalışmalarda bulunmalıdır. Program geliştirme çalışmalarında öğretmenlerin görüşleri alınmalıdır.

10. İl Eğitim Araçları Donatım Merkezi Müdürlüklerinden resim derslerinde kullanılan ders araçlarının sağlanması için çözümler üretilmelidir.

11. Liseler, plastik sanatlar eğitimi için uygun atölyelere kavuşturulmalıdır. Ayrıca gerekli röprodüksiyonlar, sanat ve sanat eğitimi ile ilgili yayınlar yönünden zenginleştirilmelidir.

12. Resim atölyesi bulunmayan okullarda, sanat eğitimi işlevi sağlıklı bir biçimde yürütülememektedir. Öğrenci biraz önce işlediği dersin hemen üzerine aynı atmosferde sanat eğitimine başlamakta, diğer dersin etkilerini üzerinden atamadan derse motive olamamaktadır. Bu konuda gerekenler yapılmalıdır.

13. “Ne öğretelim?” sorusunun yanında “nasıl öğretelim?” sorusuna da cevap aranmasını gerekli hale getirmiştir. Öğretilecek bilgi ve davranışlar kadar, onların nasıl öğretilceği de ayrıca önem kazanmalıdır.

ÖZET

Bu araştırma ile orta öğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyleri ve ilgilerine; öğrenci, eğitimci, aile ve çevre, eğitim sistemi ve fiziki mekan gibi faktörlerin nasıl etki ettikleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmamız dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; konumuz ile ilgili genel bilgilere değinildikten sonra, araştırmamızın problem ve alt problemleri belirlenmiştir. Amaç, önem, sınırlılıklar, tanımlar ve ilgili araştırmalar bu bölümde yer almaktadır.

İkinci bölümde araştırmada uygulanacak yöntemler belirlenmiştir. Bu araştırmanın yöntemi iki ayrı planda uygulanmıştır. Bunlar: 1. Kaynak taraması, 2. Anket uygulamasıdır.

Üçüncü bölümde; belirlenen problem ve alt problemlere yönelik elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır. Dördüncü bölümde ise; araştırmada ulaşılan bilgiler doğrultusunda sonuçlara, tartışmalara ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırmamız sonucunda, orta öğretim öğrencilerinin resim dersi başarı düzeyi ve ilgilerini etkileyen çok yönlü problemlerin olduğu ve bu problemlerin, öğrencilerin başarı düzeyi ve ilgilerini nasıl etkilediği tespit edilmiştir.

ABSTRACT

In this study, how such factors as students, educators, families and environment, educational systems, physical circumstances of buildings affect success levels and interests of secondary education pupils in art classes was studied.

This study comprises of four chapters. In the 1st chapter, after general information on our subject is mentioned, the problems and sub-problems of the study are determined. The purpose, significance, limitations, definitions and relevant researches are in that section.

In the 2nd chapter, the methods to be applied in this study are determined. The method of this study is applied in two distinct plans. These are 1.Documentary search, 2. Inquiries.

In the 3rd chapter, there are the obtained findings on the problems and sub-problems determined and their comments. And in the 4th chapter, in the light of the information obtained in the study, the results, discussions and offers are included.

As the result of our study, that there are versatile problems affecting success levels and interests of secondary education pupils in art classes and how those problems affect pupils' success levels and interests is determined.

KAYNAKÇA

ALKAN, Cevat. “Türk Milli Eğitim Sisteminin 2000’li Yıllarda Yeniden Yapılanmasının Temel Esasları”, **EĞİTİMDE YANSIMALAR VI**, Teknisk Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, Ank., 2001

ARTUT Kazım, **SANAT EĞİTİMİ KURAMLARI VE YÖNTEMLERİ**, Anı Yay., Ank., 2001

AYDIN, Ayhan. **SINIF YÖNETİMİ**, Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., İst., 2000

BALCI, Yusuf Baytekin. **LİSELERDE RESİM DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIĞI PROBLEMLER**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ank., 1990

BALCI, Yusuf Baytekin. **RESİM-İŞ EĞİTİMİ BÖLÜMLERİNDE YENİDENYAPILANMA VE İSİM DEĞİŞİKLİĞİ**, M.E.B. Dergisi, S.130, Ank., 1996

BALER, Handan Tunç. “3-7 Yaş Çocuklarında Resim Yoluyla Yaratıcılığın Geliştirilmesi”, **GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ, EĞİTİM PROGRAMLARI ve ÖĞRETİM II.**, M. E. Bas., Ank., 1990

BAŞARAN, İbrahim Ethem. “Modern Eğitimin Psikolojik Özellikleri”, **EĞİTİM PİSKOLOJİSİ**, Gül Yay., Ank., 1988

BAŞAR, Erdoğan. “Eğitimin Toplumsal Temelleri”, **EĞİTİM SOSYOLOJİSİ**, Kardeşler Ofset Matbaacılık, Samsun, 2003

BAŞAR, Erdoğan. **GENEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ**, Kardeşler Ofset Matbaacılık, Samsun, 1998

BİLHAN, Saffet. “Devlet Politikası Olarak Eğitim”, **EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM 2**, M.E.B. Basımevi, Ankara, 1990

ÇELİK, Duran. **OKULLARDA ÖLÇME DEĞERLENDİRME NASIL OLMALIDIR?**, M.E.B., Yay., İst., 2000

EKER, Metin. “Küresel Yeniden Yapılanmacı Çağdaş Eğitim Sistemleri İçinde Tasarlanabilir Bir Sanat Eğitimcisi”, **GAZİ ÜNİVERSİTESİ’NİN EĞİTİMDE 75. YILI SANAT EĞİTİMİ SEMPOZYUMU**, Ank., 2002

ERSOY, Ayla. Sanat Eğitiminin Genel Eğitime Katkısı”, **A.Ü.E.B.F., EĞİTİM BİLİMLERİ 1. ULUSAL KONGRESİ**, Ankara, 1993

ERTÜRK, Selahattin. **EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME**, 8. Baskı, Meteksen A.Ş., Ank.,1994

GEL, Yücel. **ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA RESİM-İŞ ÖĞRETİMİ VE SORUNLARI**, T.E.D., Yay., Ank., 1990

GEL, Yücel. **SANAT EĞİTİMİ VE YARATICILIK**,
<http://www.egitim.aku.edu.tr/gel.htm>, 10.05.2005

GENÇAYDIN, Zafer. **SANAT EĞİTİMİ**, Anadolu Üniversitesi Yay., No: 582, Eskişehir, 1993

HALİDE, Yavuz. **YARATICILIK**, B.Ü. Yayınları, İst., 1989

KAPTAN, Saim. “‘Eğitim Arıyorum’, 21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi”
EĞİTİMDE YANSIMALAR VI, Tekışık Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, Ank.,1999

KARAYAĞMURLAR, Bedri. “Yaratıcı Bireylerin Yetiştirilmesi Açısından Genel Eğitim İçinde Sanat Eğitiminin Yeri”, **DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ 1. EĞİTİM KONGRESİ BİDİRİLER KİTABI**, İzmir, 1991

KILIÇKAN, Hüseyin. **RESİM BİLGİSİ**, İnkılap Kitapevi, Ank., 2002

KIRIŞOĞLU, Olcay Tekin. “Güzel Sanatlarda Öğrenme Süreçleri Ve Bu Süreçlerin Sanat Öğretimine Katkısı”, **GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ, EĞİTİM PROGRAMLARI ve ÖĞRETİM II**, M.E.B. Basımevi, Ank., 1990

KIRIŞOĞLU, Olcay Tekin. **ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA RESİM-İŞ ÖĞRETİMİ VE SORUNLARI**, T.E.D., Yay., Ank., 1990

Milli Eğitim Temel Kanunu, “2000’li Yıllarda Türk Milli Eğitim Sistemi”
ONBEŞİNCİ MİLLİ EĞİTİM ŞURASI HAZIRLIK DÖKÜMANI – 1, Md.2/3, Ank., 1995

Milli Eğitim Dergisi, **YENİ EĞİTİM PARADİGMASI VE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE DÖNÜŞÜM GEREKLİLİĞİ**
<http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/160/arslan-erarslan.htm>

OĞUZKAN, Ferhan. **ORTA DERECELİ OKULLARDA ÖĞRETİM**, Emel Matbaacılık, Ank., 1985

ÖZDEN, Yüksel. **ÖĞRENME VE ÖĞRETME**, Pegem Yayınları, Önder Matbaacılık, Ank.,1997

ÖZHAN, Ayhan. **ORTA ÖĞRETİM KURUMLARINDA SANAT EĞİTİMİNE ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1995

ÖZYURT, Selahattin. GİRĞİ, Nesrin. “İnsan Nasıl Öğrenir” **GELİŞİM SÜREÇLERİ**, Gelişim Yayınları, Adapazarı, 2000

RIZA, Enver Tahir. **YARATICILIĞI GELİŞTİRME TEKNİKLERİ** Anadolu Matbaası, İzmir, 1999

RIZA, Enver Tahir. “Creativity: A New Era In Educational Technology”, **SAKARYA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ**, S.3, Adapazarı, 2001

SAĞLAM, Şakir, **14-18 YAŞLARINDA RESİM**, Esin Yayınevi, İst., 1998

SAN, İnci. “Çocuğun Ve Gencin Sanat Eğitimi”, **ULUSAL KÜLTÜR DERGİSİ**, Sayı. 6 , Ank., 1979

SAN, İnci, **SANAT VE EĞİTİM**, A.Ü.E.B.F. Yay. No: 151, Ank., 1985

SAN, İnci. “Çağdaş Sanat Eğitimi”, **ÖĞRETMEN DÜNYASI DERGİSİ**, S.49, Ank., 1984

SAN, İnci. “Kültür Aktarımı Ve Çağdaş Kültür Sorunu İçinde Sanat Eğitiminin Yeri” **A.Ü.E.B.F. DERGİSİ**, C.16, S.2, Ankara, 1983

SAN, İnci. “Sanat Eğitim”, **A.Ü. EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ**, S.15, Ankara 1982

“Sanat Ve Bilgi”, **SANAT VE PLASTİK SANATLAR EĞİTİMİ DERGİSİ**
<http://www.sanatvebilgi.com/muzeveinsan/insan/ilkveortaokuldaatolyeninonemi.htm>
15.06.2005

ŞİMŞEK, Hasan, **21. YÜZYILIN EŞİĞİNDE, PARADİGMALAR SAVAŞI KAOSTAKİ TÜRKİYE**, Sistem Yayıncılık, İst., 1997

TITİZ, Tınaz **EZBERSİZ EĞİTİM YOL HARİTASI**, Beyaz Yayınları, İstanbul, 1998.

TÜRKDOĞAN, Galip. **SANAT EĞİTİM YÖNTEMLERİ**, Ayyıldız Matbaası, Ank., 1981

UÇAN, Ali. “Türkiye’de Çağdaş Sanat Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme Süreci Ve Başlıca Yapılanmalar”, **GAZİ ÜNİVERSİTESİ’ NİN EĞİTİMDE 75. YILI SANAT EĞİTİMİ SEMPOZYUMU**, Ank., 2002,

UYŞAL, Sait. “Sanat Eğitiminde Programlar”, **KASTAMONU EĞİTİM DERGİSİ**, S.2, Kastamonu, 1995,
[http:// w3.gazi.edu.tr/web/sauysal/yayinlari.htm](http://w3.gazi.edu.tr/web/sauysal/yayinlari.htm), 05.05.2005

UYŞAL, Sait. “Sanat Eğitimi Üzerine”, **MİLLİ EĞİTİM DERGİSİ**, Ank. 1996
[http:// w3.gazi.edu.tr/web/sauysal/yayinlari.htm](http://w3.gazi.edu.tr/web/sauysal/yayinlari.htm), 08.05.2005

ÜNVER, Erdem. **SANAT EĞİTİMİ**, Nobel Yay., Ank., 2002

VARIŞ, Fatma. **EĞİTİM BİLİMİNE GİRİŞ**, A.Ü.E.B F. Yay., Ank., 1976

VARIŞ, Fatma. **EĞİTİMDE PRORAM GELİŞTİRME**, A. Ü. Eğit. Fak. Yay., Ank., 1988

VARIŞ, Fatma, **EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME “TEORİ VE TEKNİKLERİ**, A.Ü.E.B.F. Yay. No: 75, Ank., 1978

YAVUZ, Halide. **YARATICILIK**, B.Ü. Yayınları, İst., 1989

YILDIRIM, Ramazan. **YARATICILIK VE YENİLİK**, Sistem Yayıncılık, İst., 1998

EKLER**FORM A****RESİM DERSİ İŞLEYEN LİSE ÖĞRENCİLERİ İÇİN HAZIRLANAN ANKET**

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket “**Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyleri ve İlgilerinin İncelenmesi**” konulu bir araştırmada görüşlerinizden yararlanmak amacıyla hazırlanmıştır. Soruları gerçekçi düşüncelerinizle cevaplamanız araştırmanın objektifliğini artıracaktır. Toplanan bilgiler başka bir amaç için kullanılmayacaktır. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Araştırmacı: Engin GÜNEY

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi ABD

Yüksek Lisans Öğrencisi

E-mail: guney.engin@mynet.com

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Gülten

İMAMOĞLU

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı

Öğretim Üyesi

Atakum/ SAMSUN

KİŞİSEL BİLGİLER

- Yaş :
- Cinsiyet :
- Okul :
- Sınıf :

1- Kaç kişilik bir ailenin ferdi:

2- Ailenin ortalama gelir düzeyi:

( ) 250–500 milyon ( ) 500–750 milyon ( ) 750 milyon–1 milyar ( ) 1 milyar üstü

3- Babanın öğrenim düzeyi:

( ) ilkokul mezunu

( ) lise mezunu

( ) ortaokul mezunu

( ) üniversite mezunu

( ) diğer

4- Babanın mesleği:

5- Annenin öğrenim düzeyi:

( ) ilkokul mezunu

( ) lise mezunu

( ) ortaokul mezunu

( ) üniversite mezunu

( ) diğer

6- Annenin mesleği:

7- Yaşadığınız yer:

( ) il

( ) ilçe

( ) köy

	<u>Evet</u>	<u>Hayır</u>
1- Resim dersi beklentileriniz doğrultusunda işleniyor mu?	( )	( )
2- Ders haricinde resim yapar mısınız?	( )	( )
3- Resim dersini; —Yaratıcılığı geliştirici buluyorum	( )	( )
—Kişiliği geliştirmeye yönelik buluyorum	( )	( )
—Rahatlatıcı buluyorum	( )	( )
—Düşündürücü, buluyorum	( )	( )
—El becerilerini artırıcı buluyorum	( )	( )
4- Resim dersinin hayatına bir katkısı olduğunu düşünüyor musun?	( )	( )
5- Resim yapmayı mutluluk verici buluyor musun?	( )	( )
6- Ne tür resim yapmayı seviyorsunuz?		
( ) Önemli gün ve haftalar (Cumhuriyet bayramı konulu resim çalışması gibi)		
( ) Manzara resmi		
( ) Röprodüksiyon çalışması (Resme bakarak aynısını kopya etme)		
( ) Üç boyutlu inşa çalışması (Değişik malzemeleri mukavva üzerine yapıştırarak düzenlenen kompozisyon çalışması)		
( ) Yaratıcı drama (Günlük hayattan bir olayı sınıfta canlandırdıktan sonra resmetmek)		
( ) Grafikselsel çalışmalar (Afiş, kitap kapağı tasarımları gibi)		
( ) Düşünmeyi sağlayıcı, yaratıcılığı geliştirici hayali çalışmalar		
( ) Etüt çalışmaları (Doğadan seçilen nesnelerin gözlemlenerek çalışılması)		
( ) Diğerleri:		
7- Aşağıdaki tekniklerden hangileri ile çalışmayı seviyorsunuz?		
( ) Pastel boya, suluboya, guaj boya çalışmaları		
( ) Karakalem desen çalışmaları		
( ) Karışık teknikte resim çalışmaları (Birden fazla boya çeşidini veya malzemeyi bir arada kullanarak yapılan çalışmalar)		
( ) Baskı teknikleri ile çalışmalar (Şablon baskı, ağaç baskı, cam baskı, ip baskı vb.)		
( ) Yontu çalışmaları (Heykel çalışması)		
( ) Diğerleri		
8- Resim dersinden aldığınız not genel başarı ortalamanızı nasıl etkiliyor?		
( ) Olumlu ( ) Olumsuz ( ) Etkilemiyor		
9- Ünlü resamlara ait resimler (asıl, kopya, röprodüksiyon) gördünüz mü?		
( ) Görmedim		
( ) Resim dersinde örnek olarak gösteriliyor		
( ) Ders dışında çevremde de sürekli görüyorum		

		<u>Evet</u>	<u>Hayır</u>
10-	Öğretmenin alanı ile ilgili yeteri kadar bilgili olduğuna inanıyor musun?	( )	( )
11-	Öğretmenin ders anlatım tarzını beğeniyor musun?	( )	( )
12-	Öğretmen size dersi sevdirmek için gerekli çabayı gösteriyor mu?	( )	( )
13-	Öğretmen dersi görsel örneklerle zenginleştiriyor mu?	( )	( )
14-	Güzel resim yaptığında öğretmenin beğenisini belli ediyor mu?	( )	( )
15-	Öğretmenin resim dersini ilgi çekici hale getiriyor mu?	( )	( )
16-	Konu dışı resim yapmak istediğinde öğretmenin anlayışlı davranıyor mu?	( )	( )
17-	Grup olarak resim sergisi gezdiniz mi?	( )	( )
18-	İnternet aracılığıyla sanatsal kaynakları araştırdığınız oldu mu?	( )	( )
19-	Okulunuzda resim atölyeniz var mı?	( )	( )
20-	Koridor ve sınıflarda resim panolarınız var mı?	( )	( )
21-	Panolara asılan resimler izliyor musun?	( )	( )
22-	Genel olarak resim yaptığınız ortamlar rahat mı?	( )	( )
23-	Sizden yapılması istenen konular için verilen süre yeterli mi?	( )	( )

24- Resim dersinin nasıl geçmesini istersiniz?

.....

.....

.....

.....

.....

25- Resim öğretmeninizden beklentileriniz nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

FORM B**ORTA ÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN RESİM ÖĞRETMENLERİ
İÇİN HAZIRLANAN ANKET**

Değerli Öğretmen Arkadaşım,

Bu anket “**Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyleri ve İlgilerinin İncelenmesi**” konulu bir araştırmada görüşlerinizden yararlanmak amacıyla hazırlanmıştır. Soruları gerçekçi görüşlerinizle cevaplamanız araştırmanın objektifliğini artıracaktır. Toplanan bilgiler başka bir amaç için kullanılmayacaktır. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Araştırmacı: Engin GÜNEY

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi ABD
Yüksek Lisans Öğrencisi
e-mail: guney.engin@mynet.com

**Danışman: Yrd. Doç. Dr. Gülten
İMAMOĞLU**

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi
Atakum/ SAMSUN

KİŞİSEL BİLGİLER

- 1- Görev yapmakta olduğunuz okulun adı: .....
- 2- En son mezun olduğunuz okul: .....
- 3- Liselerde resim öğretmeni olarak kaç yıldır görev yapmaktasınız?
☐ 1–5 yıldır   ☐ 11–15 yıldır   ☐ 20 yıldan fazla
☐ 6–10 yıldır   ☐ 16–20 yıldır
- 4- Haftada kaç saat resim dersine giriyorsunuz?
☐ 5–10 saat   ☐ 15–20 saat   ☐ 25 saatten fazla
☐ 10–15 saat   ☐ 20–25 saat
- 5- Öğrencilere egzersiz dersi veriyor musunuz?
☐ Evet
☐ Hayır
- 6-Sanat ve sanat eğitimiyle ilgili sempozyum, panel, konferans gibi etkinliklere katılıyor musunuz?
☐ Sürekli katılıyorum   ☐ Birkaç defa katılmışım   ☐ Katılamadım
- 7- Yüksek lisans eğitiminiz var mı?
☐ Evet   ☐ Hayır   ☐ Yapmaktayım
- 8- Mesleğe başladığınızdan bu zamana kadar sergi açtınız mı?
☐ Kişisel sergi (sergiler) açtım
☐ Karma sergiye (sergilere) katıldım
☐ Sergi hazırlıklarım var
☐ Sergi faaliyetim olmadı

1- Resim dersinin aşağıda verilen hedeflere ulaşma sürecinde gereklilik derecesi nedir?

	<u>Çok Gerekli</u>	<u>Gerekli</u>	<u>Gereksiz</u>
—Çağdaş Sanatın bilincine varıp, onu sevdirebilme	( )	( )	( )
—Yapıcı, yaratıcı, üretken bireylerin yetişmesini sağlayabilme	( )	( )	( )
—Sorunlar karşısında çözümleyici fikirler üretebilme	( )	( )	( )
—Daha sosyal ve insancıl bir yaşam sürebilme	( )	( )	( )
—Kendine güvenen bireylerin yetişmesini sağlayabilme	( )	( )	( )
—Değişme ve gelişmelere adapte olabilme	( )	( )	( )
—Farklı fikirler ortaya koyabilme	( )	( )	( )

2- Öğrenci başarı düzeylerini değerlendirirken ölçütleriniz nelerdir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- ( ) Konuya başlamadan önce söylenen kuralları, gösterilen örneklerle uygun çalışması
- ( ) Farklı düşünceleri, fikirleri resme katmayı başarması
- ( ) Elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışması
- ( ) Temiz ve düzenli çalışması
- ( ) Güzel resim yapması
- ( ) Başka öğrencileri taklit etmemesi
- ( ) Sınıfta ses çıkarmaması
- ( ) İstenilen malzemeleri getirmesi ve derse ilgili oluşu

3- İşlediğiniz resim dersinin genel olarak amacına ulaştığına, verimli geçtiğine inanıyor musunuz?

- ( ) Evet
- ( ) Hayır

4- İşlediğiniz resim dersinin genel olarak amacına ulaştığına, verimli geçtiğine inanmıyorsanız, bunun nedenlerini yazar mısınız?

.....

.....

.....

5- Verdiğiniz notların öğrenciler ve veliler üzerindeki etkisi genelde nasıl?

- ( ) Diğer derslerden aldıkları notlardan farklı görmüyorlar
- ( ) Resim dersinden hak ettikleri notun üstünde beklentileri var
- ( ) Bu dersten düşük not almayı kabullenemiyorlar
- ( ) Resim dersinden aldıkları notu önemsemiyorlar

6- Sanat eğitimiyle ilgili öğrencilerin başarı düzeyine etki eden sorunlar karşısında okul yöneticileri size ne ölçüde yardımcı oluyor

- ( ) Sorunlara karşı ilgisizler
- ( ) İmkânlar dahilinde sorunlara çözüm bulmaya çalışıyorlar
- ( ) Sanat eğitiminin amacına ulaşması için gereken her türlü yardımı gösteriyorlar
- ( ) Yardımcı olmalarını gerektirecek bir husus yok

7- Velilerin sanat eğitime karşı olumlu yada olumsuz yaklaşımlarının etkisini öğrenciler üzerinde görüyor musunuz?

- ( ) Evet
- ( ) Hayır

8- Okulunuzda öğrencilerle verimli ders işleyebileceğiniz atölye ortamınız var mı?

- ☐ Resim atölyemiz yok
☐ Resim atölyemiz var fakat yeterli değil
☐ Verimli ders işlediğimiz atölyemiz var

9- Okulunuzda atölye varsa atölyenin demirbaş malzemelerinin durumu nedir?

- ☐ Demirbaş malzemeleri yeterli
☐ Demirbaş malzemeler yetersiz
☐ Demirbaş malzemeler hiç yok

10-dersinizle ilgili lise müfredat programını ayrıntılı olarak incelediniz mi?

- ☐ Evet
☐ Hayır

11- Müfredat programında yetersiz bulduğunuz yerler varsa bunlar nelerdir?

- ☐ Müfredat programının öğretmene rehberlik edecek düzeyde hazırlanmamış olması
☐ Konuların yeterince yaratıcılığı geliştirecek nitelikte olmaması
☐ Konuların öğrencilerin ilgisini çekmeyecek nitelikte olması
☐ Konuların bir kısmının atölye ve malzeme yetersizliği nedeniyle uygulanırlığının bulunmaması
☐ (Başka).....

12- Öğrencilerin genel durumlarına bakıldığında orta öğretim öncesi sanat eğitimi derslerinden yeterli kazanımları sağladıklarını düşünüyor musunuz?

- ☐ Evet
☐ Hayır

13- Öğrencinin başarı düzeyi ve ilgilerini etkilediğine inandığınız hususları lütfen yazınız.

- Yaşadığı çevre ile ilgili hususlar: .....
.....
.....

- Müfredat programı ile ilgili hususlar: .....
.....
.....

- Resim dersinin işlendiği ortamla ilgili hususlar: .....
.....
.....

- Diğer hususlar: .....
.....
.....
.....

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.30.2.ODM.0.E1.00.00/212-752
KONU:

27 / 05 / 2005

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Anabilim Dalınız 0223053 No'lu yüksek lisans öğrencisi Engin GÜNEY'in "Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerinin İncelenmesi" konulu tezi ile ilgili olarak anket uygulama isteği eğitim-öğretim faaliyetlerinin aksatılmaması şartıyla uygun görülmüştür

Bilgilerinize rica ederim.

Prof.Dr.Hasan BOLAT
Müdür

EK: 3

241-914
26.05.05

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : B.30.2.ODM.0.70.00.00/107-03112

Konu :

SAMSUN

...20.../...05.../2005

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ: 03.12.2004 gün ve 241-1223 sayılı yazınız.

Samsun Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan 18.05.2005 gün ve 320/26875 sayılı ekte gönderilen yazı ile Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Engin GÜNEY'in, "Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerinin İncelenmesi" adlı tezi ile ilgili anket çalışmasını ilgi yazınızda belirtilen ortaöğretim kurumlarında yapmasının, eğitim öğretim faaliyetlerinin aksatılmaması şartıyla uygun görüldüğü bildirilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Güneyi
26.05.05
AS

Prof. M.Ertuğrul BAYRAKTARKATAL

Rektör a.

Rektör Yardımcısı

EK: 2

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.55.00.03.06.320/

KONU : Anket Uygulaması

18.05.05* 26875

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ)

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Engin GÜNEY'in "**Ortaöğretim öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerinin İncelenmesi**" konulu araştırma çalışmasını ortaöğretim kurumlarında uygulama izin talebi Bakanlığımızca incelenmiş olup, söz konusu anketin uygulanmasının eğitim öğretim faaliyetlerinin aksatılmaması şartıyla uygun görüldüğü ile ilgili Bakanlığımız Araştırma ve Planlama Koordinasyon Kurulu Başkanlığı'nın 24.03.2005 tarih ve 1619 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Cevdet AYDIN
Milli Eğitim Müdürü V.

EKLER :

Ek-1 Bakanlık Yazısı (1 sayfa)

B.30.2.00M.0.70.00.00/104* 03112
20.5.05

EĞİTİME
%100
DESTEK

DANIŞMA
444 0 632
HATTI

Adres : Atatürk Bulvarı 1.Hükümet Konağı Kat:3 55010 SAMSUN
Santral : 4355450 – 4355046 – 4358063 – 4358064 (KOD : 362)
Fax : 4319376 – 4315121
E-mail : samsunmem@meb.gov.tr
Web : <http://samsun.meb.gov.tr>

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.08.0.APK.0.03.05.01-01/ 1619

24/03/2005

Konu : Araştırma İzni

SAMSUN VALİLİĞİNE
(İl Milli Eğitim Müdürlüğü)

İlgi :Samsun Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 17.12.2004 tarih ve 68307 sayılı yazısı.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Engin GÜNEY'in "Ortaöğretim Öğrencilerinin Resim Dersi Başarı Düzeyi ve İlgilerinin İncelenmesi" konulu araştırma çalışmasını ortaöğretim kurumlarında uygulama izin talebi incelenmiştir.

Söz konusu anketin uygulanması Bakanlığımızca uygun görülmüş olup, eğitim-öğretim faaliyetlerinin aksatılmaması şartıyla ekte bir örneği gönderilen anketin araştırmacı tarafından uygulanabilmesi için gerekli kolaylığın gösterilmesini rica ederim

Nurettin KONAKLI
Bakan a.
Kurul Başkanı V.

EK _____ :

EK – 1 Anket (6 Sayfa)

ÜCRETSİZ
444 0 632
DANIŞMA HATTI

Atatürk Bulvarı Nu: 98 Kızılay 06650 ANKARA
Telefon: 425 00 86 - 425 33 67 Faks : 418 64 01
e – posta : apk @ meb.gov.tr Elektronik ağ : www.meb.gov.tr